

Primera edició: febrer de 2023

© dels 'Serpents': Nan Orriols

© de les curiositats lingüístiques: Esther Pujadas

© dels poemes: Gabriel Salvans

© de la portada: Nan Orriols

© disseny i compaginació: Toni Casassas

© de les característiques d'aquesta edició:

EP, Serveis d'Assessorament Lingüístic

Tel. 620 258 238 - 08560 Manlleu

www.estherpujadas.cat

info@estherpujadas.cat

DL GI XXX-2023

Imprès a Maideu, SL - 17500 Ripoll

PARÀSITS, PASSERELLS I MIRACLES

NAN ORRIOLS

SERPENTS

ESTHER PUJADAS

CURIOSITATS LINGÜÍSTIQUES

GABRIEL SALVANS

POEMES

ÍNDEX

Nan Orriols- <i>Serpents</i>	12
Flaire _____	13
Kultura _____	14
Sado _____	15
Tramvia _____	16
Montilla _____	17
Eleccions _____	19
Tots a l'exili _____	20
Catòlics, virus i republicans _____	22
Esquerres, dretes o Tutankhamon _____	23
Demografia _____	24
Qui paga mana _____	25
Radio Garden _____	26
Temple budista _____	27
Vacunes _____	28
Foie-gas i AstraZeneca _____	29
Perdut a la selva _____	30
Canvi d'hora _____	31
Tururut _____	32
Tord _____	33
Miquel Barceló _____	34
Més o manco _____	36
Pedagogs _____	37
Processó de Verges _____	38
Democràcia a la madrilenya _____	39
Vacunats _____	40
Pedro Sánchez al Liceu _____	41
Trapero _____	42
Acords i pactes _____	43

Aeroport	44
Hermitage	45
Català/castellà	46
Epicur	47
Autopistes	48
Canícula. 43 º. Foc	49
Gamarús	50
Museus	51
Politòlegs	52
Gabriel Salvans	53
Pere Botero	55
Menteixen fins i tot quan dormen	57
<i>La divina comèdia</i>	58
Olla de grills	60
Burros i mules	61
Anna Gabriel	62
Tristos	63
El poder de les formes	64
Deixar d'existir	65
Reciclar	66
Cultura + cultura = Cultures	67
Salvem el planeta!	68
Tip i cansat	69
Criptomonedes	70
Alcaldessa	71
Coneixement	72
De bon matí	73
Quaresma	74

Pardal	75
Paràsits	76
Tot d'una	77
Savis i profetes	78
Guardiola	79
Fruita	80
Alcarràs	81
Multisex	82
Immersió lingüística	83
L'animal que es va convertir en Déu	84
Escrit curt	85
Angela Merkel	86
Llibertat	87
El problema	88
Calor tropical	89
Bici elèctrica	90
Got	91
Alimentació alcalina	92
Campanar	93
Cuca de llum	94
Agost	95
Xirinacs	96
Ucraïna	97
On anirem?	98
Poetes	99
Esclaus encadenats	100
1784-2022	101
<i>El riu i els inconscients</i>	102
Neolític	103
Rel·lotge	104

Pep i Laura	105
Síndrome	106
Tot va bé	107
Esther Pujadas- <i>Curiositats lingüístiques</i>	110
Romanços	111
Espetec	112
A matadegolla	113
Escarmalar	114
Botifler	115
Bola	116
<i>Tenir que?</i>	117
Baf	118
Reprotxar?	119
Que <i>gafe</i> que ets!	120
Ou ferrat	121
Endavant les atxes!	122
Mula	123
No siguis catrús!	124
Estirabot	125
Lluna	126
D'aurora a aiguapoll	127
Escampar la boira	128
Altimira	129
De mica en mica s'omple la pica	130
Manco i més	131
Maldecap o mal de cap?	132
Atonyinar	133

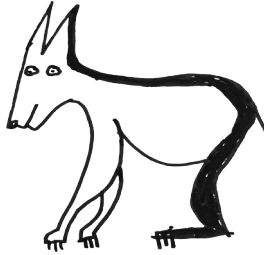
Capicular	134
Mots arquitectònics	135
Quina hora és? El sistema de campanar	136
<i>Fer l'entrebanqueta</i>	138
Saó	139
En doina	140
Veure-se-li el plegador	141
Probable o provable?	142
Esgarrapacristos	143
Halar... i més	145
A can rumia	146
Llosa o llossa?	147
He guanyat... per <i>xiripa</i> ?	148
<i>Parafernàlia?</i>	149
Nombre o número?	150
Mots relacionats amb l'esport (I)	152
Content com un gínjol	154
<i>Matasanos</i>	155
Va d'olles	156
Trencar el gel	157
Parlem de volcans	158
S'ha acabat el bròquil!	159
<i>Què tal?</i>	160
Sant Tornem-hi!	161
Enjoncar	162
Criar malves	163
Expressions del món empresarial	164
Candeles i candeletes	165
Que és fina, la mussolina!	166
Mots que desapareixen	167

Baguets i baguetes	168
I vosaltres... esclofolleu o esclovelleu?	169
Us agrada pellucar?	170
Les mongetes, preferiblement, seques o tendres!	171
Parlem d'insectes: abella o vespa?	172
Enrogallat	173
Mastegot	174
Cafè... i punt!	175
Orb	176
Ploure a bots i barrals	177
Farmaciola	178
Llençar la tovallola	179
Perdre, o no perdre, pistonada	180
No feu el pi!	181
Bordissenc	182
Entregar	183
Mots relacionats amb l'esport (II)	184
Composar o compondre?	185
Ganyes, ganyots i ganyotes	186
Tenir (o no tenir) virtut	187
Fet i deixat estar	188
Sadollar	189
Mots que mesuren	190
Arracada	191
Estalviar	192
Tenir més gana que la vora d'un riu	193
Fer el passerell	194
Desavesar	194
<i>Llevar</i> (castellà) no sempre és portar	195
Aigua va, aigua ve	196
Catxumbo	197

...en negre	198
Can seixanta	199
Escarràs	200
Moixeta	201
El pebre no és una espècie	203
Pacotilla	204
Gabriel Salvans- <i>Poemes</i>	206
Seixantens	207
Importa	208
100 Sonets sol solet	209
Carta	210
Nou poemes per a una oració	211
Suara	212
Dos i vint-i-dos	213
El pi de la carena	214
Ho he... Oh! eh	215
Un altre	216
Foc	217
Ball	218
Miracle	219
Xic	220
Encenalls	221
El pont	222
Dijous	223
Set poemes entre quatre parets	224
Set poemes entre quatre parets	225
Set poemes entre quatre parets	226
Set poemes entre quatre parets	227

Set poemes entre quatre parets	228
Set poemes entre quatre parets	229
Set poemes entre quatre parets	230
Puigsacalm	231
Retrat	232
Nadal, nadal!	233

NAN ORRIOLS

SERPENTS

FLAIRE

Al diccionari català, *flaire* vol dir ‘aroma, olor’.

Les granges de porcs, a centenars. Les cases dels seus propietaris, endreçades i amb bons cotxes a la porta. Els camps, sense vida: res, cap insecte ni males herbes. El còctel és: purins, herbicides i insecticides. Milers de porcs d’engreix i de truges que viuen torturades i que, com els seus fills, no veuran mai cap arbre, cap muntanya, cap riu.

Hem creat la indústria del maltractament animal. La «flaire» s’escampa per tota la plana de Vic. No tenim mesura en res. No en tenim mai prou. Ho volem tot. Diuen que, a la Plana, cada dia es maten milers de porcs. Diuen que els porcs es venen a la Xina, que paga molt bé. Sí, sí, amb la COVID-19. I, aviat, la 20.

KULTURA

Diuen que hem de salvar la cultura: el teatre, el cinema, el circ, El Liceu, els premis literaris, els poetes i els escriptors. Parlen de la cultura dels creatius. Ah!, me n'oblidava: dels pintors, dibuixants, titellaires...

Demanen subvencions. Tothom demana subvencions. Però els diners no arriben per a tothom. Els militars volen tancs i avions, i els jutges, com tots els funcionaris, sí, repeteixo, tots els funcionaris, privilegis. Però molta gent ha d'anar a buscar menjar a la beneficència de les ONG.

De fet, què és la cultura? *La traviata*? El Liceu? La Sagrada Família? Milers de museus? Segurament, la cultura és entendre que no som res, o menys que res.

SADO

La pràctica eròtica de donar o obtenir plaer a través d'actes que impliquen rebre o infligir dolor o humiliació es practica a vegades de manera inconscient o malaltissa. Votar els *presupuestos del Gobierno* és buscar plaer en la litúrgia eròtico-religiosa del sadomasoquisme definida com a poder i càstig o esclau/esclava.

Viure tancat a la presó dels espanyols que cada dia t'humilien i et maltracten i donar suport parlamentari al PSOE – Unidas Podemos és un espectacle de sadomasoquisme. Sí, a les escenes hi veiem també jutges, fiscals i advocats de l'Estat. L'eròtica del *sado* creix i només es pot entendre perquè en el sacrifici i el càstig algú hi veu el benefici del martiri.

TRAMVIA

Diuen que tancaran moltes oficines i que molta feina es farà des de casa. També en pocs anys els cotxes seran elèctrics i s'imposarà la mobilitat amb bici, patinet o moto elèctrica. Molta gent marxarà a viure a fora de l'àrea metropolitana de Barcelona. Això pot ser la part positiva de la crisi actual.

Però la Sra. Colau ara vol el tramvia. Vol l'estació de La Sagrera i la ruïnosa Línia 9 del metro. És molt possible que, si les famílies marxen de l'àrea metropolitana, millorin molt la qualitat de vida, viatgin menys i l'aeroport no torni a la bogeria de fa pocs anys.

Però l'alcaldeessa vol una Diagonal verda, sostenible i no sé quantes coses més. Vol una Barcelona turística? Vol el congrés dels mòbils? Vol cues a la Sagrada Família, la Pedrera i la Casa Batlló? Quin és el model de la Sra. Colau? Capitalista, neocapitalista, lliberal, comunista? Cap no és sostenible.

Si volem que Barcelona sigui capital de Catalunya, cal sentit comú. I la Sra. Colau no en té. Viu al segle XX, com els senyors Collboni, Maragall, etc. Pensen més en els turistes que vindran que no pas en totes les persones que hi viuen. Aquest és el fracàs de Barcelona.

MONTILLA

Un personatge que es riu de tot i de tothom, que no té escrúpols i que tot li rellisca. És José Montilla, que va ser investit president de la Generalitat per la gràcia d'algun déu misteriós que va il·luminar ERC i va decidir fer un tripartit per governar Catalunya.

Actualment, Montilla, amb el despatx que li paguem tots com a expresident, dues persones al seu servei, escortes, llum, calefacció, etc., sí, des d'aquest despatx treballa com a conseller per allò de les portes giratòries d'Enagás, amb un sou de 160.000 €.

Però José Montilla ja fa anys que fa estalvis: va ser alcalde de Cornellà de Llobregat, senador, president de la Diputació de Barcelona i ministre d'Indústria i Turisme. La seva parella, Ana Hernández, diputada provincial, cobrava més de 10.000 € perquè feia de consellera o assessora d'empreses vinculades a la Diputació.

Bé, la llista és infinita. És clar que Montilla passa de la política actual i, seguint l'exemple d'Aznar, Felipe González, el rei emèrit, etc., participa sense escrúpols en el saqueig de diners dels contribuents.

Per acabar, cal recordar que Montilla va ser president del Govern català amb els vots d'ERC, i també cal aclarir que el candidat del PSOE-PSC a la Generalitat de Catalunya per a les properes eleccions, Salvador Illa, és del mateix partit.

Ah! L'únic president de la Generalitat que va renunciar voluntàriament a la paga d'expresident es diu Carles Puigdemont.

ELECCIONS

Penso que qualsevol persona que visqui a Catalunya i no voti un partit independentista, després de tot el que ha passat des que el Tribunal Constitucional es va carregar l'Estatut que vam votar en referèndum al Parlament i a les Corts espanyoles, és una persona que ha perdut el respecte per ella mateixa i pels altres.

Votar per partits unionistes i a favor de persones que viuen i volen continuar vivint de l'erari públic o de les portes giratòries en agraïment pels favors atorgats quan eren al poder, és mesquí.

Votar els que permeten que la política estigui intervinguda per jutges que, si no surt el resultat electoral que creuen adequat, posen en marxa tot tipus de mecanismes per impedir que s'apliqui, és votar contra la democràcia.

El president Puigdemont, a l'exili. El vicepresident Junqueras, a la presó. Diversos consellers, a l'exili o a la presó. El president Torra, inhabilitat. Els CDR, empresonats per terroristes. I milers de persones, represaliades per defensar pacíficament el dret a ser lliures. I l'exministre d'Interior, de l'Opus Dei, condecorant la «*Virgen del Pilar*». Si algú no entén això, que s'ho faci mirar.

TOTS A L'EXILI

El vicepresident Iglesias va reconèixer que a Espanya existeixen presos polítics i exiliats. També va dir que ell no criminalitzava l'independentisme. Imagino que el discurs vol marcar diferències amb el PSOE. Els defensors perpetus de la pàtria van sortir a bramar com ases, assegurant que Espanya és un estat de dret i que allò que deia el vicepresident no era cert.

El més curiós és que la Sra. Colau, sempre atenta, va contradir el seu soci dient que l'exili actual no era el mateix que el dels republicans que van passar a peu per les muntanyes. El Sr. Pedro Sánchez va dir que *«el PSOE sí que conoce el exilio»*.

Són tan inútils que encara no entenen que d'exili només n'hi ha un, que és el de viure en un país estranger perquè al teu et detindrien per raons polítiques. En acabar la guerra, uns van anar a l'exili amb vaixell; d'altres, amb cotxe i, molts, a peu. El president Tarradellas, més de 40 anys exiliat. La discussió és inútil, no val la pena.

El que hauria d'explicar la Sra. Colau és com va arribar a l'alcaldia de Barcelona: amb els vots dels partits de dretes. També podria explicar com, dies enrere, es va saltar el confinament municipal i es va «exiliar» uns quants dies de vacances a la Garrotxa. Sra. Colau: són o no són exiliats? Són o no són presos polítics?

Defensa el dret a l'autodeterminació encara que vostè voti en contra de la independència, sí o no? Però, d'això, no en parla.

CATÒLICS, VIRUS I REPUBLICANS

La Conferència Episcopal organitza un funeral a la catedral de l'Almudena de Madrid per totes les víctimes de la COVID-19. L'Església busca el protagonisme i s'apropia fins i tot dels morts ateu, laics o d'altres religions. Al funeral hi assisteixen els reis perquè, junt amb la Conferència Episcopal, segueixen les pautes del franquisme.

Aquest virus no para i va enviant persones al cel, a l'infern o enlloc, qui sap. No distingeix entre monàrquics o republicans ni entre votants del PP o del PSOE. El virus ens dona una lliçó d'igualtat. Ens diu que hem de rectificar. Ens diu que els funerals no serveixen i, per més que reis, reines, bisbes i cardenals es disfressin, ell continuarà.

El virus exigeix sentit comú. I nosaltres, trempats com sempre, inútils sàpiens sense cua, denunciem el virus a la justícia, que, catòlica i apostòlica, diu que dictarà sentència.

ESQUERRES, DRETES O TUTANKHAMON

Els Comuns, són d'esquerres? I Esquerra Republicana de Catalunya? I el PSOE: de dretes, de centre o d'esquerres? I Junts?

Els de la CUP demanen a ERC que, per entrar al Govern, s'activi el dret d'autodeterminació fent un referèndum i s'apliqui un pla de xoc de polítiques socials. Suposo que també parlaran del canvi climàtic. És que algú pot estar-hi en desacord, dels que vam votar independència? Això és el que cal fer. Si es discuteixen per les cadires, malament.

Els independentistes vam votar a favor de la unitat i per un govern que es posi a treballar immediatament. I aquest govern, serà d'esquerres o de dretes? El Sr. Junqueras voldria, no sabem per què, que s'hi incorporin els Comuns de les senyores Colau i Albiach. Llavors serà més d'esquerres? No sé què serà. El que és segur és que no serà independentista. Podria acabar sent una vergonya.

I Tutankhamon? De dretes o d'esquerres?

DEMOGRAFIA

He intentat escriure i parlar dels habitants de Catalunya a l'edat mitjana. De fet, eren quatre gats que van viure durant molts anys amenaçats per la pesta negra. He pensat que escriure misèries no era convenient. Llavors he recordat que, quan governava Jordi Pujol, la Generalitat va fer una campanya de publicitat que anunciava que érem 6 milions. Ara som 7,5 milions; Barcelona, 1,6 milions i l'àrea d'influència de la Ciutat Comtal, més de 5.

Dic que he intentat escriure perquè costa molt d'imaginar-se l'evolució demogràfica de Catalunya i del món sencer. Jo diria que tot és impossible de gestionar democràticament, perquè la democràcia ja ha fracassat en tots els aspectes: jutges injustos, reis que no es poden votar, parlaments segrestats, gent passant gana i, d'altres, ben farts i que vomiten caviar. Per molt que fotin el xerrameca, el pobre, si un dia es torna ric, es converteix en un cabronàs, i el polític d'esquerres pacta amb el diable per no perdre el sou públic.

Acabo: pobra quitxalla! Enteneu que el canvi climàtic farà la feina en quatre dies? Per què parlar dels habitants de Catalunya i del món? Poc val la pena. Mirant el sol, la Sra. Colau i els que resen el rosari, ja en tinc prou.

QUI PAGA MANA

Veig els intel·lectuals que diuen que cal salvar la cultura; que la pandèmia està castigant el teatre, el cinema; que ho passen malament. Cert. Crec que la pandèmia canviarà moltes coses. Crec que treballarem d'una altra manera i que la tecnologia canviarà definitivament la nostra manera de viure amb menys desplaçaments.

És possible que Barcelona i la seva àrea metropolitana expulsin famílies senceres i altres persones cap a la resta de Catalunya, i això canviarà les nostres vides. Els intel·lectuals s'hauran d'adaptar a aquesta situació. De fet, ja ho fan, perquè fa anys que observo que són independentistes o no en funció de qui els paga. No tots, però molts, sí. Si observem bé, veurem més misèria que IN-TEL-LI-GÈN-CI-A.

RADIO GARDEN

Existeix una aplicació fantàstica que ens podem baixar al mòbil de franc: Radio Garden. S'hi poden escoltar milers d'emissores de tot el món: italianes, japoneses, mexicanes, cubanes, etc. També s'hi pot escoltar Ràdio Manlleu o Ràdio Montesquiu des de Rússia o Xile. Amb Radio Garden pots esmorzar escoltant una ràdio de Sicília o Radio Manaus del Brasil.

Us aconsello l'aplicació. Descobrireu un altre món, una altra música. Us la recomano també per qüestions sanitàries i mentals. Deixar d'escoltar els tertulians de les nostres ràdios i televisions (Toni Bolaños, Joan López Alegre, Sergi Sol, Xavier Sardà, Inda, Herrera, altres personatges de Catalunya Ràdio o RAC1 o el Sr. Cuní a la Cadena SER i milers i milers d'altres que ens estan deixant sense sang) purifica el cos i millora l'aire que respirem.

Us aconsello Radio Garden per descansar un xic. També podeu escoltar-la dia sí dia no, i així podreu veure la diferència entre «Ai nena si vols venir al bosc a collir maduixes» de Ràdio Castell de Menorca i les pamfletades de les senyores Colau i Albiach dient que són d'esquerres, quan en realitat són «caradures» d'esquerres. Ah!!! Em descuidava els socialistes Illa i Espadaler. Tot molt curiós. Cal canviar d'emissora. També us aconsello Radio Pinar del Río, de Cuba.

TEMPLE BUDISTA

Avui, quan escric aquestes línies, és el dia que el Parlament de Catalunya aprovarà o no la investidura de Pere Aragonès. Llegeixo que sindicats i patronals fan una reunió telemàtica per convèncer Oriol Junqueras perquè es pugui constituir un govern solvent.

Junqueras és al temple espanyol de Lledoners com a hostatge de la Justícia, el Govern, la monarquia, etc. Presos i exiliats i més de 3.000 encausats. El babau del Sr. Illa diu que «*Tenemos que pasar página*». El carrer, en canvi, diu «Ni oblit, ni perdó».

Un dia, fa molts anys, perdut per les muntanyes d'Osca, vaig veure un monestir budista. Vaig entrar-hi i em van explicar que en una hora començava no sé què de la lluna. Vaig comprar quatre coses a la botiga per quedar bé. Van arribar cotxes de totes mides, tothom va entrar al temple i els monjos van començar a fer cops de cap, a tocar campanes i a resar amb paraules repetides mil vegades.

Jo em vaig asseure a l'última fila, al costat de la porta. El temple vermell, ple d'estatuetes, ben ple. De sobte, tothom es va estirar a terra i van tancar els ulls. Vaig aprofitar per fugir. La moto em va salvar. No m'agraden els temples ni els budes, ni els déus, cardenals, papes o jutges. Sense déus, seríem lliures.

VACUNES

Era evident que això de les vacunes al país de la «Marca España» portaria moments de ridícul i misèria sense límits. Diuen els que en saben que cal vacunar tota la població mundial. Fàbriques de vacunes treballen dia i nit i apareixen vacunes de mil noms i colors.

Però el que és tràgic de veure és que cardenals, bisbes, majordoms, consellers, alcaldes, etc. es dediquin a robar les vacunes que necessiten els avis de les residències. Les filles del rei emèrit, també vacunades. El germà rei diu que no en vol saber res; diu que ja no són família. Fabulós.

De fet, aquests personatges, com sempre, entenen que tot és seu i que tenen el privilegi de la protecció judicial i, molts, també de la protecció divina que ells diuen representar. Bisbes i cardenals panxuts disfressats de coloraines i amb creu pectoral vacunats i satisfets és la imatge d'aquests dies.

Si Déu existeix, que plegui de treballar immediatament. I si no existeix, també. Pobres criatures!!!

FOIE-GRAS I ASTRAZENECA

A l'Índia el foie-gras està prohibit perquè consideren que és un producte elaborat gràcies a la tortura d'ànecs i oques, que els obliguen a menjar blat de moro amb greix per aconseguir que el fetge d'aquestes bestioles augmenti deu vegades el seu volum natural. Califòrnia també el va prohibir, i ara també ho fa Nova York, ciutat gastronòmica de totes les sensibilitats. Tot això està molt bé, però la verdadera solució seria prohibir la nostra existència criminal.

El Govern britànic també vol prohibir-ne el consum. De fet, a les illes Britàniques també està prohibit, des de 2006, fabricar-ne. Les importacions de França d'aquest producte representen un volum de 200 tones. Sembla que, els britànics, faran servir el foie-gras per respondre a la manipulació d'Europa de les desqualificacions que ha rebut la vacuna britànica AstraZeneca.

Ningú no pensa en els pobres ànecs ni en les oques; se'ls en foten. Tots plegats viuen en un caïnisme permanent i ens porten a la resta a entendre que el nihilisme, en realitat, ho governa tot.

PERDUT A LA SELVA

La notícia repetida i comentada per tots els mitjans de comunicació és la d'un pilot d'avioneta que va caure a la selva del Brasil i hi va sobreviure més de 30 dies. L'home, que explica que s'alimentava dels mateixos fruits que menjaven els macacos i que de nit s'allunyava de l'aigua perquè tenia por dels animals que hi vivien, surt a totes les televisions del món.

De fet, si ho pensem bé, per a moltes famílies, dones i homes, és més difícil viure a Barcelona, Madrid, Vic o Alcalá de Henares que a qualsevol selva. La selva no és cruel i et dona oportunitats, està plena de vida. En canvi, les ciutats, regulades per les administracions, són terribles, perquè et prometen el que no et donaran mai.

A la selva, ocells, serps i monos són els teus companys. A la ciutat, només hi sobreviuen els depredadors dels dèbils que, sense cap escrúpol, roben cada dia en nom d'un jutge o d'un rei.

CANVI D'HORA

Fa unes setmanes van canviar l'hora. Vivim en el temps dels canvis horaris en què una colla de savis administradors del no-res justifiquen el seu sou torturant administrats, gossos i altres tipus d'animals domèstics, que han de canviar les seves rutines perquè a Europa, que ningú no sap què és, algú diu que això estalvia energia. De fet, el sol fa el que vol, i nosaltres, com sempre, fem el ridícul.

Torturar amb canvis horaris la quitxalla, els avis de les residències, etc. només ho poden fer els que creuen en la intel·ligència artificial i en els cubells de deixalles intel·ligents. Ah! El virus no canvia d'hora, i l'odi i la venjança dels unionistes vers els separatistes, tampoc.

TURURUT

Els tertulians de ràdios i televisions no tenen vergonya. Alguns, «marquen paquet» i s'apoderen de tot, com Jordi Basté, Mònica Terribas o Toni Solé a TV3. L'horrorós programa Terribas-Basté té un pressupost d'un milió d'euros llarg per a 8 mesos d'emissió.

Tertulians com Joan López Alegre o Toni Bolaños, fixos a la tertúlia nocturna del 3/24, fan immensament avorrit i car l'intent constant dels predicadors per satisfer els partits que els paguen.

Altres personatges que s'autoanomenen filòsofs, músics o demòcrates radicals, com Bernat Dedéu, són poc més que sofistes que viuen de carregar-s'ho tot per tenir sempre la raó.

Tot i així, si els mitjans d'aquí són un femer, als espanyols, amb Inda, Marhuenda... al programa *Al rojo vivo*, hi veurem femer i feixisme. De fet, tot comença per f: femer, franquisme, feixisme i fatxes. I el virus, tururut, tururut... qui gemega, ja ha rebut.

TORD

El tord és un ocell molt espavilat. De fet, és una au que, si es dedicués a la política, ho tindria tot guanyat. El tord sap imitar el cant d'altres ocells. Imita el gamarús o el pit-roig. En sap tant, que fins i tot imita les sirenes dels Mossos i de les ambulàncies.

Si ets al bosc ben tranquil, assegut en un cap de roc, i sents un gamarús però encara no és fosc, és un tord que t'enganya; i si escoltes una sirena, pot ser un tord que fa l'ambulància.

No cal que digui que entre encantadors de serpents, socialistes, comuns i tords, acabarem tots cantant el *Cara al sol*. Bé, els tords, tan tan malparits no són; amb ells, només faríem el gamarús.

MIQUEL BARCELÓ

Si tinc la desgràcia d'escoltar, veure i sentir encara que siguin deu segons «*el presidente del Gobierno de España*» explicant que «*el Gobierno es el único en el mundo porque las cuatro vicepresidentas son mujeres*» i a veure qui la té més llarga, etc. etc., per alliberar-me de tanta estupidesa llegeixo autors que estimo molt. Avui m'ha salvat en Miquel Barceló, que als seus *Quaderns d'Àfrica* escriu:

«La meva obsessió de pintar cada dia des de fa ara mateix quasi quinze anys és difícilment justificable. Però, què puc fer, si no? Soc incapaç de fer qualsevol feina de responsabilitat. L'esport és prou absurd per estabornir l'esperit, però cansa i és massa gregari. Per a la literatura, ja veuen que no estic dotat. Professor? Ha, ha! Dissenyador, grafista, publicista? Abans, robar als carrers. El cinema: no existeix, i a més a més, com suportar la companyia de centenars de desgraciats que es reuneixen per rodar una pel·lícula?»

«A més, soc ociós. No m'ha agradat mai treballar. La pintura és fang que remeno amb un pal. Miro les imatges fins que desapareixen. Una vegada i una altra. Quan s'asseca, s'ha acabat; me'n vaig a dormir, brut i content. Es pot explicar així, si es vol.»

«Què faig aquí tota l'estona, a part de llegir i dibuixar? Posar-me malalt, disenteria, mal de queixal i, molt recentment, sembla que bilharziosi. Ni escorpins ni serps: merda i vòmits. M'he arrossegat fins al mercat. He comprat uns quants grigrís, caps de simi i de serp, ocells amb corns de cabra...»

«A 50° C de temperatura i amb el vent de sorra, tot es veu més clar, és a dir, no es veu pus res...»

Té raó, com aquí, que no es veu res, o es veu tot. On és l'ex-rei?

MÉS O MANCO

Avui faig la competència a l'Esther Pujadas. Nosaltres diem «més o menys» i, a les Illes Balears, «més o manco». Són dies de menys? Sí, però també de més: més venjança, més odi, més presó, més impostos, més vicepresidenta Calvo explicant com un robot de plàstic que la Sra. Ayuso és igual que els presidents Puigdemont i Torra. No para perquè porta piles Duracell; això sí, feministes.

També són temps de manco: manco solidaritat, sinceritat, transparència; manco reducció d'administracions i de sous de polítics; manco justícia democràtica; manco respecte a la biodiversitat...

Venen temps de més o manco. L'Esther, que s'espavili i que ens expliqui si això és un "Serpent" o una "Curiositat lingüística". Que no busqui encanteris; no tenim temps, perquè, amb el canvi climàtic, ja fa temps que totes les administracions escupen al sol cada dia.

PEDAGOGS

Tota la meva vida he vist que els plans d'estudis els canvien contínuament consellers, ministeris, assessors, tècnics i pedagogs. Són rucs? (gran respecte per als rucs). Són inútils. Sí, molt.

Un dia vaig llegir un aforisme de Joseph Joubert (1754-1824) —va ser secretari de Diderot i amic de Chateaubriand— que deia que «ensenyar és aprendre dues vegades». Són els mestres, els que han d'aprendre dels alumnes. No es pot ensenyar pensant que tots som iguals, i tot necessita el seu temps. Cal raonar, per explicar-se. L'ensenyament cal convertir-lo en un diàleg. Conec noies i nois que ho passen molt malament per aprovar. Ningú no ha de fracassar.

A mi, els mestres em van destrossar. Sort que els vaig expulsar de la meva vida, com a personatges inútils amb excel·lent. Mai no vaig deixar de llegir, observar, escoltar... i també parlava amb les bestioles, que em van explicar moltes coses de l'univers. He estat un autodidacte i, quan sento el conseller d'Ensenyament, Josep Bargalló, militar i dogmàtic, sento la mateixa repugnància que quan veig un torturador. La llibertat s'ensenyava amb llibertat. Ho enteneu, capsigranys?

PROCESSÓ DE VERGES

No era jo, però tampoc vaig descobrir mai ningú que no fos jo. Sé que costa d'entendre, però tampoc tant. Tot té a veure, no amb els misteris, que només són misteris; té a veure amb la realitat exacta i precisa de les coses.

Diré que, un dia, llegeixo llibres, escric Serpents i altres coses, miro la televisió i escolto música, vaig a prendre un cafè, compro vianda i passejo amb bicicleta. També, si cal, faig de cangur de nets petits i grans. Tot això és cert i evident.

Al matí, en llevar-me, veig que algú ha remenat llibres, llibretes i esbossos de la taula d'escriure. Fins i tot veig dibuixos que no he dibuixat i escrits que no he escrit. També puc trobar el llum encès i una tassa damunt la taula. La porta, tancada. El cert és que a la nevera hi tenia raïm negre i veig que només en queda el plat. Ara recordo que, quan m'adormia, vaig veure la dansa de la mort de Verges i tots els jutges del món jutjant els morts. Passaré uns dies vigilant qui m'obre la nevera. Ja us diré coses.

DEMOCRÀCIA A LA MADRILENYA

Crits esgarrafosos de canalleta que crida. Pares irresponsables que no entenen res. Mares que viuen al segle dinou i crien com conills de granja. Si el bosc ja s'acaba, de la granja tampoc no en quedarà res. Quin desastre!!!

Miro la quitxalla i començaria a fotre coces al cul dels pares. La iaia que contempla el desastre mira estorada la tribu de pares i d'infants que ploren, criden i bramen com un ramat.

La mama, feliç amb el nadó. El papa, entretén l'altra criatura. I el sol ponent, un dia deixarà de sortir. Per mi, ja pot ser demà.

VACUNATS

Els pobres administrats, tractats com a ovelles, anem a la filera dels centres mèdics per rebre la vacuna que servirà perquè els administradors de la nostra misèria aconseguixin la vacunació del ramat. Bee, bee!!!

Però la democràcia espanyola, que té la virtut que surtin elegits els més lladres, inútils i encantadors de serps, és una democràcia «Marca España», que vol dir que és una democràcia manipulada, trinxada, escopida i lapidada. En fi, és una no-democràcia que l'inútil «*presidente Sánchez*» en diu «*una democracia plena*».

Si la vacunació del ramat ha de servir perquè tornin a navegar els creuers, milers d'avions tornin a aixecar el vol, continuem convertint els nostres camps en basses de purins i consumint plàstics d'un sol ús i tot tipus de coses innecessàries, és que la COVID-19 no ha servit de res.

Llavors vindrà un virus terrible que ens rostirà i ens deixarà a tots carbonitzats. Això sí, satisfets de l'últim model de mòbil que haguem comprat, amb intel·ligència artificial, és clar.

PEDRO SÁNCHEZ AL LICEU

«No es pot entendre Espanya sense Catalunya ni Catalunya sense Espanya.» «L'únic camí és el compliment de la llei i de la Constitució.» «Els indults obren el camí per al retrobament.» I bla, bla, bla, bla...

Quins savis assessors té aquest home per triar el Liceu? La claca dels senyors Montilla, Iceta, Espadaler, Zaragoza, Illa i tots els de la menjadora perpètua, aplaudint. Fora d'Espanya no tindrien ni menjadora ni portes giratòries.

El Sr. Sánchez i el PSOE no són demòcrates. No volen negociar ni parlar del rei. Volen una Catalunya rendida i apallissada. La democràcia seria un referèndum: monarquia o república?, Espanya?, independència?

El Sr. Sánchez i els seu trepes volen rei, Franco i jutges franquistes; si cal, a garrotades.

TRAPERO

Vaig intentar veure a estones l'entrevista de TV3 al cap dels Mossos, el Sr. Trapero. L'entrevistadora tenia les preguntes pactades, només van parlar de la policia. Trapero va afirmar que creia en la justícia. Va assegurar que creure en la justícia era imprescindible per exercir de policia. Jutges, policies, fiscals... al servei de què?, de qui?, de quina llei?, de la Constitució? El botxí complia la llei. El seu ofici era executar condemnats a mort.

No m'agrada el Sr. Trapero: defensa un rei franquista que no ha votat ningú. A ell, molts presos el van defensar. No m'agraden els uniformes ni les gorres de plat. Aconsellaria a Trapero i a tothom llegir el llibre de Stefan Zweig *Els ulls del germà etern*. Si el Sr. Trapero creu en la justícia, és un senyor molt perillós.

ACORDS I PACTES

Recordo un acudit que explicava que un boig anava a casa d'un altre, trucava a la porta —toc, toc, toc— i des de dins se sentia una veu que deia: «No hi soc! No hi soc!», i el primer responia: «Encara bo que no he vingut, doncs!» i marxava.

Tot plegat, això és el que fa temps que passa a tots els àmbits: pactes per a la investidura, taula de negociació a Madrid... El Sr. Pedro Sánchez és al davant o al darrere de la porta? I els jutges? Res, aquests no tenen ni porta. Són a dins o a fora segons els convingui.

Per no afrontar un diàleg amb Catalunya, Espanya ho ha resolt de manera que tots truquen a la porta i marxen perquè diuen que no contesta ningú. Segurament, a Espanya només manen els jutges, la Guàrdia Civil, la Policia Nacional i el rei. Pedro Sánchez, com Casado, no té cap poder. En realitat, un complementa l'altre, que seria com dir que és el mateix el PSOE que el PP, o la Sra. Ayuso, igual que l'alcaldeessa Colau.

De fet, tots pensen que, si molts catalans tenim un problema amb Espanya, ells creuen que el problema no existeix: «¿*Qué quieren? España es un gran país.*» I qui dia passa any empeny. Però la repressió continua a tots els nivells...

AEROPORT

Tots vacunats però encara amb mascareta ja celebrem amb entusiasme la victòria militar dels sàpiens contra el maleït virus. Els més descerebrats fan un acte per reivindicar l'allargament de la pista sud de l'aeroport del Prat.

Cal continuar el col·lapse, cal continuar venent Barcelona a trossets. Que en gaudeixin turistes alcohòlics, amb molta droga i prostitució. Cal que els hotels puguin cobrar per una nit més del que cobra en un mes l'esclava o l'esclau que neteja la cambra al migdia. Volen rebentar Catalunya perquè sigui monàrquica, del PSOE, del PP i de VOX d'una vegada.

Els mapes de la NASA indiquen que, amb l'augment de les temperatures, l'aeroport del Prat desapareixerà, igual que el delta de l'Ebre. Ells viuen el benefici del moment. Ells o els seus hereus en faran un altre i, si cal, aplanaran el Pirineu o el Montseny.

I la quitxalla? Seran esclaus. Són esclaus, víctimes innocents d'uns criminals dogmàtics; molts, catòlics i també de sectes com l'Opus Dei. La monarquia els protegeix perquè puguin continuar delinquant sense límits.

HERMITAGE

La bacanal barcelonina continua. Tots volen vendre Gaudí, la cuina mediterrània de mil estrelles, la Barcelona gòtica, el Museu Picasso i cent museus més. Bons hotels i fires, el Barça i prostitució. Sí, és una ciutat que genera beneficis en la qual molts volen invertir.

Un fons d'inversió pagarà cinc milions d'euros anuals per utilitzar el nom Hermitage. Un altre museu? No. Diuen que serà un edifici on faran exposicions, i que el volen ubicar al port de Barcelona perquè, quan arribin els milers de creueristes, només de baixar del vaixell ja entrin a l'Hermitage, que només és un nom, que no és un museu, que és una estafa més de les moltes que tenim a Barcelona.

Ahhh!, i els impostos, a Madrid, per mantenir l'Alí Babà i quatre milions de lladres.

CATALÀ/CASTELLÀ

Els talibans espanyols imposen a garrotades a tots els catalans la igualtat del castellà amb el català.

Els *talibons* catalans de l'Administració autonòmica retallen, manipulen i grapegen els textos d'una exposició museu que s'inaugura l'1 de setembre a Núria sota la responsabilitat de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya.

Un dels comissaris de l'exposició ha renunciat a assistir a la inauguració per denunciar la manipulació dels textos per tal de traduir-los al castellà.

La *talibona* presidenta de Ferrocarrils de la Generalitat és la Sra. Marta Subirà. Aquesta senyora, de 49 anys, ha tingut molts càrrecs públics i es manifesta independentista. En castellà? Segurament.

EPICUR

Epicur defensava que l'home ha de buscar el plaer i la felicitat; que la filosofia basada en la lògica, la física i l'ètica ajuden molt a viure, sense egoismes, sense por dels déus, perquè diu Epicur que l'home és lliure i la felicitat està a les seves mans. Diu que no cal témer la mort, perquè la mort, quan nosaltres hi som, ella no hi és. I quan la mort hi sigui, nosaltres ja no hi serem.

Esperant l'extinció de la nostra espècie, cal llegir Epicur. Per entendre que cal viure feliç, també amb reis, tricornis, constitucions dogmàtiques, feixistes que volen que parlem formenterenc i un partit socialista inútil, incapaç, club d'ignorants, torturador de totes les espècies vives i mortes del planeta.

Cal viure al jardí d'Epicur. Procureu viure amagats. Gaudiu d'un pa amb tomàquet i marxeu lluny de les massificacions. I penseu allò de «No és més ric qui més té, sinó qui menys necessita».

Ningú no podrà robar mai la llengua al bosc. Cap ocell no sap que Espanya, la Xina i totes les lleis i jutges són excrements que embruten l'aire que respirem. Aquests dies, llegir Epicur ajuda a entendre que hem d'ignorar els maleïts ignorants.

AUTOPISTES

Ministres i més ministres i el president Sánchez, encantats d'haver-se conegut, expliquen amb ulls radiants i somriure benefactor que a Catalunya «*España cumple*» i que tots els peatges de les autopistes de concessió estatal queden lliures de pagament. Una ministra també explica que som el primer país del món que ja té el 70 % de la població vacunada.

Les inundacions degudes al canvi climàtic s'emporten centenars de cotxes riu avall i destrossen habitatges i negocis. Però tranquils, que, com diu el president Pedro Sánchez, «*España es una democracia plena*». No sap que la democràcia plena no pot existir?

I el rei mèrit i l'emèrit... són «democràcia plena»? I els 50 anys de peatges renovats amb corrupció infinita? «*En Cataluña, el Estado cumple*». Sí, ara pagarem una taxa per mantenir les autopistes i les autovies, també les espanyoles en què no s'ha pagat mai. Inútils, ignorants, idiotes, imbècils... Res. Se superen cada dia.

CANÍCULA. 43°. FOC

El *siroco* ens porta la pols del Sàhara.

En condicions extremes, veig que la roda de l'estupidesa no pot parar, i encara molts creuen perquè diuen que ho poden pagar: gaudir d'una casa amb piscina, d'un apartament a la costa a primera línia de mar, d'un viatge amb avió, en transatlàntic o autocaravana, etc.

Se'ls en fot el canvi climàtic. La bogeria no pot parar. Els *Sapiens sapiens* hem creat ficcions que mai no es faran realitat. Tenim de tot i mai no en tenim prou. Però, per què no busquen un mascle o una femella i fan un trio? O també un intercanvi de parelles. Sense avions ni ficcions. En pilotes i prou.

GAMARÚS

Després de l'hora malva, tot quiet, vam sentir el gamarús que rondava. Teníem la casa amb els finestrals oberts, sense llum. Els ratpenats entraven i sortien. Faltava un dia perquè la lluna fes el ple.

Com cada dia, vam deixar les sobres del sopar a prop de l'entrada de casa per a les guilles, que ens miren sense por.

Avui també n'ha vinguda una acompanyada d'un teixó. Teníem ganes de plorar. Sense llengua, sense pàtria, sense jutges ni rei. No tenen déus. Llavors hem pensat en les nines i els nins i ha tornat a cantar el gamarús.

MUSEUS

Estic cansat de veure que fem museus i més museus. Tots els pobles, la meitat de les viles i ciutats grans i petites fan museus. Tothom està orgullós del seu passat. No. Estem orgullosos d'exhibir estris, pintures, llibres, incunables, etc. Seria bo que algun poble fes el Museu de la Pesta Negra o el de la Crema de Bruixes per la Inquisició.

És cert que a Santillana del Mar existeix el Museu de la Tortura, dedicat precisament a la Inquisició, però tot queda curt. Sobretot ara que un secretari d'estat del *Gobierno de España* defensa que la comissaria de la Policia Nacional Espanyola de la via Laietana (ara, Pau Claris) és una mostra de democràcia policial de generacions de policies. Això és per vomitar, i els superiors que li han fet costat s'han menjat el vòmit a gust. Que li demanin al president Pujol i a tants d'altres.

En aquesta comissaria t'electrocutaven, et feien «banyeres», t'apallissaven amb plaer infinit. T'amenaçaven de fotre't un tret al cap. Com la Gestapo o la policia de Stalin. El Guantánamo dels catalans es diu «comissaria de la Policia Espanyola de via Laietana».

Viure a Espanya, encara avui, és viure en un país feixista que viu sense escrúpols de l'herència del franquisme.

POLITÒLEGS

Veig tertúlies a la televisió sempre amb els mateixos tertulians. Es fa molt pesat. En esdeveniments especials, com el Brexit, les eleccions d'Alemanya o el president Puigdemont a Sardenya, apareixen a la pantalla els politòlegs que expliquen, perquè ho tenen tot analitzat, el que pot passar o afectar o, segons ells, el que hauria de passar, si passa.

Van amb compte, analitzen fent veure que no prenen partit. Bé, per mi, també són molt avorrits, carques i sempre estan «molt encantats d'haver-se conegut».

Recordo que a Sòcrates el van acusar -fins que el van condemnar a prendre cicuta- de negar l'existència dels déus i de denunciar els sofistes. Ei, i Sòcrates no tenia televisor!

GABRIEL SALVANS

Amic meu i poeta. Ja jubilat, es cuida de Sant Martí Xic, que estima amb bogeria. Aviat en farà setanta. L'altre dia, a Santa Perpètua, buscava un camí. Es va embardissar molt. Cansat i bastant perdut, va trucar al 112 i els va donar la seva ubicació explicant que estava bé, que res d'ambulàncies o helicòpters. Finalment, dos bombers amb estris de desbrossar van aparèixer com dos senglars i li van dir que, a la seva edat, no pot fer aquestes coses; coses que de ben segur continuarà fent. Com voleu que aquest home que escriu poesia i viu dalt dels teulats deixi de viure amb passió?

Del seu darrer llibre, *TantaSet* (2021):

Brots de poesia

He posat una cadira de boga
al carener del teulat, per badar
i ser del gat de casa companyia
lluny de l'antena del televisor,
on somiar truites de dotze ous,
airejar-me sense cap interferència,
tot provant de desencallar paraules
mentre badallem junts mirant el cel,
que he descobert ple de núvols de totes
mides, formes, colors... viatgers a
totes hores. Penso, mentre em distrec,
que a Ràdio Roda ho vaig dir,

la poesia deu ser: bufarnúvols,
i desemboirar el blanc del paper.

Regalarà llibres, als bombers? Segur que sí.

PERE BOTERO

Una novel·la de fa molts anys d'autor desconegut explicava el viatge que va fer un tal Pere Portes a l'infern. Allà, l'home hi va conèixer les calderes d'en Pere Botero.

Cansat de tant tràfec a l'Alguer, ahir vaig fer un tomb pel Capcir amb bicicleta i, després del gol d'en Messi a l'equip del savi Guardiola, que com sempre mereixia guanyar, vaig anar a dormir. El somni no es va fer esperar i, tot d'una, sense cap encanteri, ja puc veure en Messi dins d'una caldera fent xup-xup, xup-xup. Serà pels diners? Serà pel gol?

—Pere! Deixa'l marxar, pobre Messi! Ara et porto catòlics per bullir!

Llavors, sento en Pere Botero que em diu:

—No en portis més, que no tinc prou calderes!

Hi puc veure Salvador Illa (*ora pro nobis*); Fernández Díaz i el seu àngel aparcador de cotxes; Lesmes, el jutge caducat, també resant el rosari, i més i més jutges. La senyora Colau, que bull amb lentitud i promet Jacuzzi a les classes pobres. Ah! I Trapero i el rei, a la mateixa caldera!

Vaig acomiadar-me d'en Pere Botero amb el ritual de sempre:

—Ateus per sempre, Pere!

—Ateus per sempre, Nan!

—I Junqueras i Ana Rosa Quintana?

—Cert. No es pot pensar en tothom!

MENTEIXEN FINS I TOT QUAN DORMEN

Un dia vaig escriure «La por a la democràcia la fa perdre», un aforisme que m'agrada. La democràcia va fer que Tony Blair, ex primer ministre britànic, demanés perdó per la guerra contra l'Iraq. La democràcia va enllestir el desastre de Donald Trump als Estats Units. I la democràcia decideix tantes i tantes coses a Suïssa, Holanda, etc. Si es vota molt, la gent no té dret a queixar-se, i si s'equivoquen perquè els van enganyar, en poc temps poden rectificar.

Acabo: Espanya no és un país democràtic. El *Gobierno de España* menteix sempre, només busca beneficis electorals. Votar monarquia o república? Impossible. Canviar la Constitució és un dogma impossible. Acabar amb el concordat... impossible!

I l'encantador de serps de Pedro Sánchez diu, sense immutar-se, que «España es una democracia plena». Plena de què? La resposta és lliure. Que tothom ompli el sac com li vingui de gust.

LA DIVINA COMÈDIA

Dant, acompanyat de Virgili, visita l'infern, on sent crits, esgarips i sorolls tempestuosos. Reconeix, penant, clergues, prínceps poderosos i mercaders. També visita el purgatori i fins i tot coneix gent que viu en els llimbs. Beatriu, la seva enamorada, li ensenya els cercles concèntrics del paradís, la Lluna, el Sol, Venus, etc.

Dic això perquè La divina comèdia traduïda per Josep M. de Sagarra que intento llegir a estones em porta ràpidament a la realitat d'avui, i puc veure el catòlic Salvador Illa i tot el PSC-PSOE que es cremen al foc que Pedro Sánchez-Llucifer alimenta amb pressupostos, mentides i subvencions.

M'acompanya Virgili, que ho coneix bé, i no puc mirar ni un instant Beatriu, perquè és tan gran la seva bellesa que embogiria sense remei, i no em puc permetre perdre l'enteniment. Entre inferns, purgatoris i danses terribles per seduir-me, marxo escapat de Madrid-Espanya i de l'Aragó del Sr. Lambán. Finalment, veig el Montseny, el Collsacabra i, més tard, el Canigó.

Diré que, a l'infern, mirant de reüll, hi vaig veure polítics catalans que feien crits esgarrifosos. Tots els jutges, vestits amb toga, els tenien en piscines d'aigua bullint. No vaig veure el rei emèrit; Virgili em digué a cau d'orella que estava lliure de tot perquè tenia pactes secrets amb Llucifer i els regalava el petroli.

Puc assegurar que el president Puigdemont no hi era, però el cardenal Omella, sí. El vaig veure en una caldera amb el diputat etern Zaragoza i amb Alicia Sánchez-Camacho.

Les terrorífiques veus que bramaven arreu eren de José M.ª Aznar. Finalment, Virgili —oh!, gran poeta romà— em digué: «Marxem, marxem que ara vindran les promeses de Rodalies i ens podríem tornar bojos, perquè en el moment que les anuncien els crits són esgarrifosos». Llavors encara vaig veure un moment el conseller Puigneró que preguntava per la pista de l'aeroport.

OLLA DE GRILLS

És tot tan fabulós, que tot és res i tot al mateix temps. Els jutges no fan de jutges. El *Gobierno* no governa. L'oposició es dedica a reivindicar l'ordre militar i madridista d'obediència monàrquica. I, també, personatges fantasmagòrics com Felipe González voldrien tornar al passat i demanen al rei emèrit que torni.

El futur pinta molt malament. Em preocupa la quitxalla, ningú no pensa en ells. Pensem que la intel·ligència artificial i la tecnologia solucionaran tots els problemes, i l'espiral de bogeria és infinita.

Conec un home que no té mòbil, que viu al bosc en una cabana. S'escalfa amb llenya. És amic dels ocells i menja amb les guilles. Viu enllà enllà, que és el país dels rovellons. Només baixa a mercat dos cops a l'any. Ja el coneixen i l'esperen. Hi té amics. Tot ho té de franc. L'altre dia em digué: «Això és una olla de grills!». I va marxar a tot córrer.

BURROS I MULES

Eren temps de rosecs amb mules i, també, de burros llestos. Al santuari de Bellmunt en tenien un que baixava tot sol a comprar a Sant Pere de Torelló. I tornava amb les sàrries carregades. Ara, al santuari, s'hi puja en cotxe i l'administren els buròcrates de la no democràtica Diputació de Barcelona.

Al meu veí Joan, a les Guillerries, sempre el sentia discutir amb la seva mula:

—Quieta! Tira enrere! T'he dit que quieta! Què, avui no vols treballar?

Vaig dir-li:

—Però, Joan, que no veus que la mula no t'entén?

I em va contestar:

—Prou, que m'entén. Però fa veure que no!

Ara, això passa molt. Demano, si no, l'opinió de tots vostès.

ANNA GABRIEL

La cupaire exiliada a Suïssa Anna Gabriel, l'han nomenada, per majoria, secretària del Sindicat Unia, que té 13.000 afiliats de les empreses privades. Gabriel serà la primera dona que en serà secretària general, i ja ha dit que el seu equip estarà format només per dones.

Tot i que l'euroordre contra Gabriel no s'ha activat mai, fa tres anys es va exiliar a aquest país centreeuropeu. Va fer bé, ja que a Espanya la justícia té necessitat de donar carn a la fera.

En el que no estic d'acord, però, és en el fet que exhibeixi com un èxit la composició del seu equip exclusivament per dones. El feminisme és una altra cosa, i el que no és mai és ni radical ni dogmàtic.

TRISTOS

La tardor ens porta la melangia, cau la fulla i s'acosta el terrible Nadal, festa de consum i més consum. Tips de torrons, galets i neules, encarem l'any nou. Però veig tristesa. Veig que el sàpiens comença a ser conscient del seu fracàs.

Ningú no farà res per combatre l'escalfament global. Ningú no farà res per acabar amb els lladres, amb corona o sense. Ningú no farà res per la innocència. La tristesa és això, veure que el Vaticà, la monarquia i el petroli ens tenen encadenats. Volen que combreguem amb la seva bogeria. I això entristeix molt.

EL PODER DE LES FORMES

En Josep Nogué, un guiller de Sant Hilari, ha escrit el *Manual del creador*. El poder de les formes. És un llibre imprescindible per entendre coses tan evidents com que la figura de l'alfil engloba tots els representants del poder, tota la burocràcia de l'Estat, des del primer ministre fins a l'últim funcionari i, per extensió, tota mena d'intermediaris del capital o la religió, que fan de mitjancers entre els serfs i el senyor. Són els administradors, i assumeixen aquest paper des de l'administrador general (de la finca, empresa, país o imperi) fins a l'últim lacai.

Bé, el llibre dona vida a figures del joc d'escacs, que també raonen sobre l'univers i totes les coses que ens pensem que existeixen o no. «Creador és aquell que oblida que sap.»

DEIXAR D'EXISTIR

Voldria deixar d'existir sense morir-me. Impossible, haig de pagar tributs, renovar carnets i assegurances.

Intentaré fer el mínim. Tot, al mínim. Seré un sàpiens mínim però observaré i analitzaré al màxim. Però... llavors ja no seré mínim, segur que no. I què seré? Català? Sí, això és cert. I espanyol? Això no. O potser sí, però seré espanyol mínim i català màxim.

Catòlic? D'això, res! Però molts polítics són catòlics espanyols i catalans. Això es complica. Ho tinc fotut. I no tenim polítics ateus? Sí, sí, però tots són a l'exili.

No soc ni mínim ni màxim. De fet, necessito una taula de diàleg. Ara ho tinc clar.

RECICLAR

Tinc clar que les pressions de les empreses per evitar que bona part del sucre desaparegui de les begudes i els aliments infantils són difícils d'aguantar. És tristíssim veure com es permeten els anuncis d'hamburgueses amb ració doble de formatge i més cansalada viada que mai, patates rosses i salses de mil colors i, tot, per vuit o nou euros. Les pressions de les empreses són terribles i, per molt que molts nutricionistes demanin moderació, res de res.

Ja fa molt temps que em van avisar d'aquest fet. I ara també m'expliquen que tot això de separar el plàstic del vidre, l'orgànica del rebuig... és moltes vegades fraudulent, perquè tot acaba al mateix abocador. Paguem per un servei que, possiblement, no fan. Crec que, com tantes vegades, massa gent calla. Els hi va el sou.

CULTURA + CULTURA = CULTURES

El 1952 es van recopilar més de 164 significats de la paraula *cultura*. Avui serien centenars. Aquest mot va aparèixer a Europa entre els segles XVIII i XIX i es referia als processos de cultiu i millora de l'agricultura i l'horticultura.

Avui, aquesta paraula es fa servir fonamentalment per reivindicar ajuts. Moltes persones exigeixen subvencions a totes les administracions per defensar una cultura, ja sigui del folklore o de la fusió de la sardana amb el cancan. Tothom vol una subvenció per viure d'aquest mot. De fet, com més subvenció, menys cultura i més inútils.

SALVEM EL PLANETA!

Som tan ridículs que molts titulars de diaris, molts polítics i tertulians parlen, diuen i expliquen que hem de salvar el planeta. Perdonin? On tenen la carbassa, vostès? No veuen que és precisament el planeta el que ens fa fora perquè no som capaços d'estimar res?

El planeta continuarà el seu curs i, d'aquí a 100.000 anys, que per a la Terra no són res, dels plàstics, els sàpiens, els cotxes, els avions i els AVE, del PSOE, el PP i el Vaticà i de la Torre de Londres, no en quedarà res.

Saben? El planeta és independentista.

TIP I CANSAT

Molts negacionistes de la pandèmia m'envien vídeos de gurus, acadèmics, metges, savis i esperits invisibles que expliquen en detall que el virus és un invent dels laboratoris per robar. D'altres, que el que es pretén és reduir la humanitat perquè la població mundial és insostenible.

Volen demostrar que tenen raó, i jo sempre els dic que són uns fanàtics de tots els dogmes i que no penso perdre ni un minut en tanta estupidesa. Sigui el que sigui, és i serà, i ni ells ni jo no hi farem res.

La vida segueix. Els sàpiens fem el ridícul, com sempre, però veig que molts medicaments funcionen, i a molts dels que bramen dogmes els han operat de tot, i és la medicina el que els ha curat. El cert és que el virus té una virtut: ara sabem qui són els més insolidaris.

CRIPTOMONEDES

Són molts els que diuen que es faran rics amb les criptomonedes. De fet, fa anys que la gent de terra endins va comprar accions d'una companyia que es dedicava a la pesca marítima. Els primers anys, aquesta empresa va repartir molts dividendes, i el personal de terra endins va invertir-hi molts diners. Finalment, tot es va acabar: la flota marítima –que, de fet, mai no va existir– es va enfonsar a les profunditats de la mar.

Parlen del bitcoin. Diuen que és una de les millors criptomonedes i que cal invertir-hi, que ara és el moment. De fet, com sempre, ningú no sap si la moneda és una flota marítima o un peix. Segurament, en aquest món inexistent, com tantes altres coses, res no és més que res i tot és massa. I tots, milionaris.

ALCALDESSA

Vaig veure l'alcaldeessa Colau que explicava en una entrevista que ella lluitaria contra el canvi climàtic. Ella i milers com ella són, precisament, el canvi climàtic. Les metròpolis, són el canvi climàtic, com ho són els milers i milers de porcs de la plana de Vic. El model de ciutat de Barcelona és canvi climàtic, el congrés de mòbils és canvi climàtic, els Jocs Olímpics d'Hivern Pirineus-Barcelona són canvi climàtic, i també ho és l'aeroport del Prat.

Si els buròcrates i els polítics tenen privilegis i cobren moltíssims diners sense treballar, també són canvi climàtic, perquè el canvi climàtic el genera el consum desenfrenat i galopant de coses que no necessitem.

En fi, l'inútil president del *Gobierno de España*, Pedro Sánchez, explica que les vídues i els jubilats de 700 € de pensió passaran a cobrar-ne 50 o 70 més al mes. I voldria que l'aplaudissin amb les orelles! A Espanya, la corrupció és canvi climàtic.

La Sra. Colau va ser alcaldessa amb els vots de la dreta espanyola. Què pebrots vol fer, vostè, si no té vergonya? Ah!, que quedi clar que no està sola. Res, que m'han vingut al cap el catòlic del Sr. Illa i el cardenal Omella.

CONEIXEMENT

Moltes vegades ens diuen que el coneixement ens fa lliures. És complicat d'entendre, perquè, a més coneixement, menys llibertat. Però, què és el coneixement? No és el mateix per als sàpiens que per a la resta d'animals.

Per als sàpiens, el coneixement ens esclavitzava, perquè s'utilitza fonamentalment per controlar els administrats i també per a la cosa més estúpida que podem fer: lluitar contra la mort.

Cap animal no fa servir el coneixement per autoesclavitzar-se. Cap animal no l'utilitza per lluitar contra la mort. De fet, els animals ignoren la mort. Aquest seria el veritable coneixement.

DE BON MATÍ

A punta de dia «els estels es ponen», diu la cançó. Res. Si tinc la debilitat de llegir o escoltar unes notícies, els estels bramen foc i els ocells marxen a tot córrer de veure o sentir tanta i tanta misèria.

Apareixen les neurosis obsessives de ministres d'esquerres que ho volen reformar tot i penjar-se medalles, però no volen plantejar cap referèndum monarquia/república. Aproven lleis que encara retallen més la miserable autonomia que tenim i ni es plantegen que els catalans decidim el nostre futur. Democràcia? Res de res.

L'ultradreta, que encapçala el moviment antivacunes, no vol comptar els morts perquè se'ls en fot la vida. Això sí, estan contra l'avortament. Neuròtics obsessius, treuen a passejar l'Anticrist, els genets de l'Apocalipsi i, aviat, Nostradamus. Aviat constituïran tribunals inquisitorials i un servidor serà cremat com Miquel Servet pel calví de torn o els papes catòlics. Lluiten a mort, sí, a mort, per imposar la seva miserable veritat.

QUARESMA

A les Illes Balears diuen que «la quaresma i la justícia són fetes per als pobres». És que no caldria comentar res i podríem donar 'El serpent' per acabat, però seria massa curt. Tot té un final, fins i tot en tindran els dogmes. Polítics i eclesiàstics, xinesos o espanyols, sí, tots tindran un final.

Acabo: a les Illes, per quaresma, els rics s'afarten de peix i marisc. El plat estrella és la llagosta a la samaritana. «Mal parits de capellans!», que diria el meu avi. Tot ve de lluny. Sí, la quaresma i la justícia, són fetes per als pobres...

PARDAL

«Soc important!». Es mirava al mirall i repetia un cop i un altre: «Soc important!» «Soc important!». Finalment, convençut —o convençuda, ara no se sap mai si som tots o totes—, va pensar en l'estètica: intel·lectual? Cabells llargs, barret, vestit informal, ulleres rodones? Finalment s'acceptava una escultura seva en una exposició col·lectiva d'una ciutat del Japó.

L'escultura, de més de dos metres, era de ferro forjat. Simulava una reixa que empresonava la llibertat. Títol: *Somni empresonat (Dream prisoner)*. Va pensar que l'obra seria molt valorada, a l'exposició.

Mentre caminava, satisfet de la seva importància, un pardal el va cridar:

—Hola!

—Sí... què vols?

—Et veig molt satisfet, avui.

—És que soc important.

—Important? Què vol dir?

—Que una escultura meva anirà al Japó.

—Al Japó? Què és el Japó? Què és una escultura?

—Tu no ho pots entendre perquè ets un pardal.

—Pardal? Què és un pardal? —va respondre el pardal.

—Tu. Als ocells com tu els anomenem pardals.

—Ah! Així que jo soc un pardal i tu ets una escultura al Japó important?

PARÀSITS

Un dels problemes que té el món cultural actual —a Catalunya en som capdavanters— és el de pagar, subvencionar, enriquir personatges inútils que no fan altra feina que viure dels altres. Són els paràsits que, per viure, es dediquen a buscar diners per recordar l'obra d'un poeta, escriptor, polític, etc.

També busquen diners en fundacions, patronats de tots colors, regidories de cultura, TV3 i, si cal, també a Madrid. I així no avancem, i cada any ens mengem la *Incerta glòria* (ara, en xinès), Mercè Rodoreda, la vida i miracles —diuen, aviat per televisió— de Xirinacs, etc. etc.

És trist però és així. Podríem dir que en saben tant que ens prenen el pèl. Viuen sense treballar i, això sí, ho fan per la cultura, que quedi clar.

TOT D'UNA

Tot d'una, m'agradaria no pensar. Tot d'una, no penso. Però cal recordar els amics. L'Esther i en Toni no els recordo, perquè no penso. I els meus nets? Com es diuen? Tinc nets? No ho sé, perquè no penso.

Intento recordar el nom d'amigues, amics, gosses i ocells. Res. Tot d'una, sí, tot d'una, penso que no penso perquè ja ho tinc tot pensat. Vull dir que no cal pensar tant. Que no passeu pena, que nets, ocells i amics hi són també sense pensar.

SAVIS I PROFETES

Veig que tots els mitjans de comunicació van plens de savis que expliquen el que passa, el que va passar i el que passarà. No els mireu. Marxeu a tot córrer.

És tot tan espectacular que Espanya envia armes a Ucraïna, però també podria enviar jutges a Rússia. Espanya té de tot. Està molt preparada. Fa segles que aplica el Decret de Nova Planta. Fa segles que fa de Putin.

En fi, no cal trencar-s'hi el cap. No analitzeu res perquè acabareu amb una crisi mental i diagnosticats com a irrecuperables. Llegiu novel·les contrastades i filosofia dels clàssics, camineu, parleu amb els arbres, cuideu els nets o els fills si són petits. Si són grans no val gaire la pena, perquè, fins que algú no els fiqui el dit al cul, no entendran res.

GUARDIOLA

Vaig reenviar per WhatsApp un vídeo de l'entrenador del City i exentrenador del Barça Pep Guardiola que explicava que tot el que passa és culpa dels polítics perquè no saben fer la seva feina; que tots plegats trebalem i paguem impostos i que els polítics, en general, no saben o no volen que visquem en pau, ja sigui per interessos inconfessables o per bogeria neuròtica il·limitada.

He vist que, en un canat de TV espanyol, Oriol Junqueras, Mario Vaquerizo i algú altre parlen de religió, perquè l'Oriol i en Mario es manifesten profundament catòlics. Pobre Guardiola! Pobre de mi! Pobres de tots els que estimem la quitxalla i els ocells!

FRUITA

En un estat de demència permanent, continuem el curs de la nostra vida fent el ridícul i provocant desgràcies de tot tipus. Si algú parla de les macrogranges, l'insulten tots els de les menjadores polítiques farcides d'entrecots, filets i pernils de totes mides. I amb un crit de «Visca la cansalada!», que gairebé és el mateix que cridar «¡Viva España!», tenim Catalunya inundada de purins i d'herbicides.

En fi, ara fan turisme per anar a veure els fruiters florits. Que maco! Que maco! I a la poma, la pera, la mandarina, etc. li enganxaran una etiqueta de plàstic per glòria i gràcia de l'empresa distribuïdora. Sapiguen que, ara, cada peça de fruita té el seu plàstic, i algú troba que això és normal. El que jo faria és posar l'etiqueta a la punta del nas de tots els polítics que ho permeten.

ALCARRÀS

Una noia directora de cinema guanya un premi europeu important. Ho fa amb una pel·lícula que té el nom d'un poblet de Lleida, *Alcarràs*, amb actors improvisats del poble que parlen català. La pel·lícula té la virtut que és pràcticament impossible traduir-la; per tant, cal veure-la subtitulada.

Els cridaners de Barcelona, de TV3, RAC1, Catalunya Ràdio, diversos diaris, etc., s'apunten a l'èxit de la Carla Simón i en parlen matí, migdia i vespre. Aplaudeixen la lluita d'una família que vol continuar vivint de la terra.

Els cridaners, molts polítics i periodistes de Barcelona, no entenen res. En Basté, de RAC1, farà un programa des d'Alcarràs. Són uns miserables. També defensen els Jocs Olímpics d'hivern. Què faràs, Basté? Què fareu, Govern de la Generalitat? Molts, «farem un Alcarràs».

MULTISEX

L'Ajuntament de Girona eliminarà els lavabos d'homes amb urinaris i convertirà tots els lavabos de les instal·lacions municipals en lavabos unisex o multisex. Hi veig un problema d'higiene important, perquè els homes continuaran orinant drets i les dones, no. Bé, esperen que tothom es comporti i que això no acabi en una batussa general per culpa dels orins.

El regidor de l'Ajuntament ha dit que estudien la possibilitat que els vestidors de les instal·lacions municipals també siguin unisex. Això pot ser molt divertit i terrorífic al mateix temps. Serà una mica com el tren de la bruixa, penso jo.

La Colau tindrà un atac de banyes; però ella, el garbuix ja el té amb el túnel de les Glòries i defensant *«la sagrada unidad de España»*.

IMMERSIÓ LINGÜÍSTICA

El debat de savis, mestres, catedràtics, periodistes, polítics, etc. no para. Uns no accepten el 25 % obligatori de castellà que imposen els jutges espanyols. Altres diuen que és millor això que res. La batussa és seriosa: tots criden i callen al mateix temps. Tot és un engany.

Penso que Catalunya nació, regió, estat o autonomia, si no té dret de legislar totes les normes necessàries per protegir la llengua pròpia, és que és una nació, regió, estat o autonomia ocupada per un invasor que busca la destrucció de la comunitat que formem els Països Catalans.

Això és el que fan els castellans, siguin del PSOE, el PP, Vox o Podemos. Aquesta és la realitat, i és per això que hem de marxar d'Espanya.

L'ANIMAL QUE ES VA CONVERTIR EN DÉU

Yuval Noah Harari és doctor per la Universitat d'Oxford. El 2011 va escriure *Sàpiens. Una breu història de la humanitat*. El llibre s'ha traduït a molts idiomes i aconsello llegir-lo per entendre el que passa al món. El llibre acaba així:

«Som déus fets a si mateixos que, amb l'única companyia de les lleis de la física, no hem de retre comptes a ningú. En conseqüència, fem estralls en la vida dels nostres companys de viatge, els animals, i en l'ecosistema que ens envolta, i perseguim ben poca cosa tret de la nostra diversió i el nostre confort, sense arribar mai a sentir-nos satisfets.

Hi ha res més perillós que uns déus insatisfets i irresponsables que no saben què volen?»

ESCRIT CURT

Deia la gran feminista Victòria Sau, desapareguda fa uns anys, que «L'obra perfecta de l'agressivitat és aconseguir que la víctima admiri el seu botxí».

Sí, és això. ERC, amb la taula de diàleg i el pacte del 25 % del català a les escoles, admira el seu botxí? Sí. I Oriol Junqueras, Gabriel Rufián, etc.. obeint el botxí al Congrés? També. Diuen: «És que, si cau el Govern, vindran el PP i Vox. De botxí a botxí: quina diferència hi ha? És millor el botxí que dona la cara que l'encaputxat.

ANGELA MERKEL

Una dona que va treballar per la unitat europea. Llesta, senzilla i treballadora. No puc imaginar-me què pensaria de la bandada de lladres que viuen de la política i la burocràcia espanyoles. Preocupada pel canvi climàtic, Merkel deia que «La pregunta no és si som capaços de canviar, sinó si estem canviant prou de pressa». Segur que no.

Milers de milions de dòlars estan en mans de dictadures que compren polítics europeus perquè res no canviï. Clubs de futbol, grans fons d'inversió, bancs, etc. estan en mans d'aquestes dictadures. Imparables. Res no canviarà. Però, que no veuen com és la ministra de defensa d'Espanya? Sembla impossible que pugui existir. Però existeix. Res no canviarà.

LLIBERTAT

Llibertat i sentit és el títol d'un llibre de l'amic Lluís Solà. La llibertat no pot existir, ningú no sap què és. Els presoners no tenen llibertat, però... i els carcellers? Tampoc el jutge que els va sentenciar.

La llibertat només existeix, en part, en els instints animals. L'educació és contrària a la llibertat. De fet, «llibertat» només és una paraula que prediquem molt i no serveix ni per acomiadar un difunt.

EL PROBLEMA

El problema és que el problema és el problema. El temps es perd pensant com resoldre el problema. Però el temps passat ja és temps perdut. Per tant, el problema que és problema consumeix temps que es va perdent intentant resoldre el problema. Si analitzem el problema, veurem que tots tenim un problema.

Però el verdader problema no és personal. El veritable problema és col·lectiu, comunitari. Podríem raonar que el problema és existir. També són un problema els que van a missa o els que no recullen les cagarades del seu gos. Per als criminals feixistes, el problema és que jo escrigui en català. Cert. I si parlem del català a l'escola, tenim un problema. Acceptem ser una colònia espanyola? Doncs sí, tenim un problema.

CALOR TROPICAL

El fred de l'hivern amaga avis solitaris al cau. Finalment, la primavera esclata i, sense temps, arriba l'estiu de nits tropicals.

—Ei! Ja ho veus! Amb aquesta calor ja ens podem tornar a dutxar!

—Sí, sí, aviat. Avui ja m'he rentat el cap!!!

—Bon dia!

BICI ELÈCTRICA

M'agrada sortir amb bicicleta. A vegades em paro en algun poble a fer un tallat. En un bar d'un polígon industrial demano un tallat amb la llet natural i m'assec a la terrassa. Tot d'una, veig que passa un tractor amb una cisterna immensa de purins. Un trosset més enllà aparquen dos tancs dels de repartir gasoil. Vaig pensar: «Quin mal lloc per fer un tallat!».

Encara no tenia la beguda a taula que, de mala manera, un cotxe de la Guàrdia Civil aparca al davant. Molt alterat, marxo a tot córrer amb el turbo de la bicicleta i, de cop i volta, veig que venen dos camions carregats de porcs que van cap a l'escorxador.

Vaig pensar que tot això era necessari per fer els Jocs Olímpics d'Hivern, i vaig plorar de ràbia i d'impotència.

GOT

Els dies són plujosos i assolellats al mateix temps. No sabrem veure mai si el got és buit o ple. Ja fa milers d'anys que tot era fosc com avui i Salomó digué: «Vaig veure que tot era vanitat i aficcions de l'ànim».

Cal quedar indiferent davant de la veritat i la mentida de totes les religions; de les terrenals, també. Cal escoltar els sofistes a les televisions i a la ràdio i llegir-los als diaris per saber i entendre que val més mirar un pardal i escoltar el cant d'un merlot que la paraula de qualsevol sàpiens, que sempre mentirà. Fins i tot si és mut.

ALIMENTACIÓ ALCALINA

Per tenir el cap clar i escriure serpents i més serpents, cal menjar sense colesterol, fer exercici i seguir una alimentació alcalina.

Fa molts anys, un premi Nobel de medicina ja va dir que amb una alimentació alcalina desapareixen gairebé totes les malalties. Res de carn vermella, embotits, pernil dolç o salat. La cansalada ja porta la calavera pintada, i l'excés de vi és tan terrible com fumar. De lactis, els justos, i res de sal, sucre i fins i tot mel.

Molts diran que així no es pot viure. I tant que sí! Amanides, peix a la planxa, patés de poma i ceba, macedònies de fruites, etc. Les fruites seques, sense torrar. Pastanaga per a la vista i menjar de cullera. L'aigua, sempre natural, i el bacallà, amb taronja. Ei, ei! I, sempre, en bona companyia. Cada edat té la seva!

CAMPANAR

Si analitzem les coses, ens cansem de pensar per arribar a una conclusió. Si pensem per què encara existeixen les religions i els capellans, també analitzem per què aguanten, com si ploqués a bots i barrals, predicant la paraula de Déu.

A Manlleu, l'església es troba en un punt enlairat fent de gran mirador. No hauríem d'analitzar tant. Tot és així perquè els sants i els déus dels que viuen en el cau eclesiàstic ho volen així. Un dia es podria acabar, però no és una conclusió; és una reflexió i prou.

A mi, el campanar de l'església de Manlleu m'agrada ple de cigonyes.

CUCA DE LLUM

És ben clar que el món urbà ho devora tot. Aviat no quedaran cuques de llum. I, com ens hi veurem, a la nit? De cap manera. No veurem res.

Si les cuques de llum anessin al Parlament, a TV3, a emissores de ràdio com RAC1, a Madrid i als jutjats, tot canviaria radicalment. Les cuques de llum també haurien d'anar a les esglésies, que ja les van foragitar fa temps. Els catòlics i els dogmàtics les maten. Pobres cuques de llum!

És per aquest fet exacte que, sense llum, faran una taula de diàleg. El catòlic i vaticanista Oriol Junqueras diu que s'ha de dialogar sempre, sempre. Sobre què? Sense llum? De què volen dialogar?

AGOST

Durant el mes d'agost, molts parlaments aprofiten per fer tot tipus de trapelleries. A Madrid, moltes. A Catalunya, venjança contra la presidenta del Parlament, Laura Borràs.

Sanna Mirella Marin és la primera ministra de Finlàndia. Molt jove —va néixer al 1985—, va plantar cara a Putin i va demanar l'ingrés del seu país a l'Otan. El partit de dretes Veritables Finlandesos (us sona?) l'acusen que li agrada anar de marxa. Han sortit uns vídeos i l'han obligada a fer-se un test de consum de drogues. Bé, Marin té molts suports i tirarà endavant.

A «Espanya» i a Catalunya, mai no hem tingut una dona presidenta del govern. És impossible. Aquí, el xotis el ballen Pedro Sánchez i Pere Aragonès. Això sí, Laura Borràs la fan fora. Sabeu? «*Pichi... es el chulo que castiga...*»

XIRINACS

TV3 malversa els diners fent pel·lícules per mitificar personatges del passat com Xirinacs. Aviat podran fer per capítols l'immens sacrifici per Catalunya del també gran catòlic Oriol Junqueras.

Si un dia TV3 té majoria del PP i del PSOE, la vida de Jorge Fernández Díaz, afiliat a la secta de l'Opus Dei, quedaria bé. Així podríem veure en pel·lícula el famós «*ángel Marcelo*» que el guiava a fer tot tipus de malifetes.

Per acabar, un petit reportatge del catòlic Salvador Illa estudiant a Pamplona, seu de l'Opus secta Dei, resant el rosari cada dia per Skype seria un èxit assegurat a TV3.

Pobra quitxalla innocent! I el Sr. Rufián votant a ulls clucs per pagar l'indult al catòlic Junqueras...

UCRAÏNA

Tots els països ajuden Ucraïna, amb diners, material militar, auxiliant els refugiats, etc. Espanya vol enviar-hi 10 carros de combat Leopard alemanys. Sense posar-se vermella, la ministra de Defensa, Margarita Robles, diu que els tancs estan en tan mal estat que no són operatius (segurament, en els pressupostos d'anys enrere hi figurava el manteniment). Com aquells submarins que després van allargar i no cabien a l'hangar. «España» en estat pur.

Ah! Escoltar polítics independentistes amb Pegasus, això sí! Cap explicació, cap dimissió, el sou, «¡*Viva el rey franquista!*» i tururut. «*España, España, España*»... qui gemega ja ha rebut!

ON ANIREM?

A la Fira de la Galeta de Camprodon? A la Fira del Formatge? Sí, perquè per veure l'església del pantà de Sau m'han dit que cal fer reserva! Sí, sí, hi pujarem a dinar i menjarem el famós poltre del Ripollès.

—Mama, què és el famós poltre del Ripollès?

—Uns cavalls joves que es poden menjar, igual que els porcs i els pollastres.

—Mama, són aquells cavalls tan macos que el papa ha retratat aquest matí?

—Sí, sí.

La Martina es posa a plorar.

—Què et passa, ara?

La Martina fa dues setmanes que plora. La Martina ha decidit plorar sempre.

—Va, que només anirem a la Fira de la Galeta!

—Sí, però hi vindré plorant.

—Martina... mira que costa d'entendre't!!!

POETES

Llegeixo llibres de poesia que em regalen, cosa que agraeixo. Sempre penso que la poesia ha de cridar la llibertat. No cal fer rodolins, versos alexandrins, sonets, etc. Ara, per contraposar-se als aforismes, els poetes han descobert el haiku japonès, un breu de 17 síl·labes (5-7-5) sense rima; o sia, com un harakiri literari.

També llegeixo pròlegs indecents, inacabables, escrits per delinqüents de les lletres. Una altra cosa que no em sorprèn però comento és que els poetes fan servir paraules entremaliades per no dir res i allargar molt les poesies.

M'agradaria explicar-me, dient que una temporada tots tancats a l'armari ens aniria bastant bé.

ESCLAUS ENCADENATS

Crec que la Generalitat ens està convertint en esclaus. En no tenir competències importants, es legisla des de Barcelona per a un país i una gent que no coneixen. Diuen que els gossos s'han de censar als ajuntaments; també les gallines, etc.

En un poblet petit, els agents rurals amenaçaven de denunciar un pagès que tenia una cerva que, atropellada per un cotxe, havia curat. Qui donarà de baixa les gallines que s'emporta la guilla? Aviat, al padró dels ajuntaments tindran gossos de 25 anys.

Estan *pirats*. Això sí, les multes només les podem pagar a “la Caixa”. Només. Sí, només. Per què? Per mi, “la Caixa” és una institució terrible que va marxar de Catalunya amb el 155. Sí, aquesta és l'Administració del meu país.

1784-2022

El 8 de juny de 1783, el volcà Laki, a Islàndia, va entrar en erupció. L'emissió violenta de materials no va acabar fins al 1784. Hi van morir milers de persones i pràcticament tot el bestiar.

El volcà, expulsant gasos, va crear un núvol que va cobrir Alemanya i França. I el català Rafel d'Amat i de Cortada, baró de Maldà, també parla de les seves conseqüències a Catalunya: les temperatures van baixar tant que es van perdre les collites. També es produïren moltes tempestes i pedregades. Es relaciona la fam creada pel volcà amb l'esclat de la Revolució Francesa. També he llegit que es va glaçar el Mississipí. En fi, una tragèdia.

2022. Ara, aquí, tenim l'Oriol Junqueras i els seus deixebles, i les desgràcies tampoc no tenen fi.

EL RIU I ELS INCONSCIENTS

Si voleu llegir una magnífica novel·la que parla del drama —sempre drama— dels vençuts a totes les guerres; del cant poètic meravellós, petit i gran, amb paraules perdudes i que no hauríem de perdre mai (segur que l'Esther Pujadas hi dedicarà també el seu temps per guarnir-les en el seu amor per la llengua); si voleu plorar de ràbia i estimar més del que sou capaços, llegiu *El riu i els inconscients*.

Apreneu a viure a la presó i veureu com els afusellats pel franquisme (que encara governa) marxen cap a la mort amb un somriure als llavis. Per ells, la mort és la llibertat. També entindreu que, per estimar-se, no cal resar a cap déu.

NEOLÍTIC

La Clàudia, neta meva arqueòloga i de mirada de llum, es preocupa per mi i em regala un llibre que parla del neolític. Sap que m'agrada intentar entendre per què els sàpiens som tan inútils. Maleït neolític! Cert que vam aprendre a domesticar les plantes, però també vam aprendre a domesticar els animals. Al neolític van néixer també els sentiments de propietat i d'herència, i comencem a veure esperits estranys que acabaran sent déus i dimonis.

Però el neolític que va començar als actuals Israel, Palestina i Jordània (de fet, encara en podem veure les conseqüències), més tard va arribar a Xina (11.000 anys), Amèrica del Sud i Central (8.000 anys) i Àfrica (6.000 anys). Bé, llegint el neolític, veig que encara hi vivim.

Les conseqüències per a la humanitat de domesticar animals i plantes són terribles. Passa també que uns sàpiens en volen domesticar uns altres, els volen esclavitzar, imposar-los per la força una religió, una llengua, etc.

La meva neta Clàudia m'estima molt, i jo a ella. Segurament, si poguéssim triar, marxaríem a tot córrer amb els ocells. Si poguéssim triar, segur que seríem més, els que marxaríem. On? Enllà enllà, que diria un pagès dels de no deixar-se entendre.

RELOTGE

Un amic nostre ja jubilat que veiem molts dies prenent el sol amb un capell i una fària, home de pagès de cuidar animals i estimar muntanyes, a la indecent, lladre i criminal "la Caixa" li van vendre un rellotge. Havia de pagar 23 € al mes durant tres anys. El rellotge tenia la virtut que, prement un botonet, avisava un familiar si et trobaves malament.

L'home, que li diem *el General*, es va empenyar quan li vam fer veure que tot era un engany, que aquest servei ja l'ofereix l'ajuntament sense pagar. Va anar a "la Caixa" i va retornar el rellotge, però van informar-lo que havia de complir el contracte i pagar durant els tres anys acordats.

Això és culpa dels polítics de portes giratòries: Montilla, Felipe González, Aznar, Duran i Lleida, Hereu, etc. De fet, al «*Gobierno de España*», fa anys i panys que hi mana "la Caixa", i les ministres de Podemos, mascles i femelles, i l'Ajuntament de la Colau, mascles i femelles, fomenten que aquesta entitat vengui rellotges i assegurances dentals fins i tot als que no tenen dents.

EN PEP I LA LAURA

Entrem en un restaurant vegà de Camprodon. El meu amic Gabriel Salvans crec que no les tenia totes. La Laura ens diu que a la taula del costat vindrà una noia amb un gos. La noia, molt jove i bonica, porta un gos, en Roc. La Sílvia —així es diu la noia— i jo mengem el mateix, recomanats per la propietària; en Gabriel, tria ell. El dinar és exquisit. Saludem el cuiner i marit de la Laura, en Pep.

Tot podria ser diferent i evitaríem el maltractament animal. Explico que, a la vall de Camprodon, molts pagesos dels arbres en diuen *aures*, com a la Garrotxa de les alzines en diuen *aulines*.

Al restaurant, el pop no té nom, com el poltre o el corder. Això sí, en Roc també es podria dir Quer, i nosaltres podríem recordar aquell merengue que diu «*El trabajo lo usó Dios como castigo*». De fet, a cal Pep i la Laura ningú no treballa perquè tot és felicitat.

SÍNDROME

La síndrome d'Estocolm és una malaltia en què la víctima desenvolupa un vincle positiu cap al carceller. S'ha observat tant en l'esclavitud com en segrestos, en dogmàtics d'ordes religioses o sectes, en casos d'abusos sexuals, etc.

A Catalunya, el carceller, segrestador i maltractador és l'Estat espanyol, i les víctimes, tots els que creiem en la independència del nostre país. La modificació trampa del delictes de sedició és un acte del segrestador maltractador —l'Estat espanyol— pactat amb ERC, Podem (Sr. Asens)..., els quals no fan res més que acceptar el captiveri i, així, aplaudir el criminal.

TOT VA BÉ

No passa res. Tot va bé. La capacitat dels sàpiens per solucionar els problemes que hem d'afrontar és il·limitada. A bots i empentes, fent una guerra o anant a caminar pel camí de Sant Jaume trobem solucions. Diuen que, molt aviat, al mar tindrem més plàstics que peixos. No passa res. Trobarem una solució i menjarem plàstics. De fet, ja en mengem.

Un amic vegetarià em va dir que si els escorxadors fossin de vidre deixaríem de menjar carn. S'equivoca: estem absolutament adaptats a totes les barbaritats. Som tan cruels, criminals i miserables que, si fos necessari, ens tornariem caníbals i ens menjaríem a nosaltres mateixos. Bé, en realitat, ja ho fem. Sí, cada dia ho fem. Som caníbals.

ESTHER PUJADAS

CURIOSITATS LINGÜÍSTIQUES

ROMANÇOS

(Dedicat a l'Arià Icart)

Romanç: llengua romànica; narració, sovint amb il·lustracions, de les aventures d'un heroi o de la vida d'algú popular pels seus fets. En sentit figurat, un *romanç* és una conversa, assumpte, etc. que resulta impertinent, enutjós, que no interessa (en cast. *cuento, canción*).

Etimològicament: del llatí *romanice* 'a la romana', és a dir, 'en la llengua de Roma o derivada del llatí'.

Expressions que se'n deriven:

· Estar carregat de romanços: tenir moltes manies, prejudicis; trobar pegues a tot. «Estàs carregada de romanços: no pots valorar les persones només per la vestimenta que porten!»

Cast.: *ser tiquismiquis*.

· No estar per romanços: no voler-se distreure amb coses banals i secundàries; no entretenir-se en nimietats. «Li he dit que em pagui tot el que em deu, que no estic per romanços.»

Cast.: *no estar para bromas*.

· Deixar-se de romanços: deixar d'embolicar amb converses o històries molestes, amb dilacions. «Deixem-nos de romanços i anem per feina.» Cast.: *dejarse de cuentos*.

Doncs això... deixem-nos de romanços i encetem el 2021 com cal. Bon any a tothom!

ESPETEC

(Dedicat a la Núria Mundet)

Aquest mot és força prolífic, ja que, en diverses contrades, té significats diferents. Vegem-ne uns quants:

- Soroll sec que fa una cosa en esclatar o esberlar-se brusca-ment: «L'espetec d'un petard, d'un tro, d'una branca que es trenca». Cast. *estallido, chasquido, estampido*.
- Esclat de claror, gran llum que apareix sobtadament: «L'espetec d'un llamp». Cast. *resplandor*.
- Xàfec, xafegada, pluja forta i de poca durada: «Quin espetec d'aigua que cau!». Cast. *chaparrón, chubasco, aguacero*.
- Esforços i contorsions per obtenir una cosa (Camp de Tarragona): «Els estudiants han de fer molts espetecs per assolir l'assignatura». Cast. *aspavientos*.
- Tros d'escorça arrencada del pi (Penedès). Cast. *peladura*.
- Botifarra crua que es deixa assecar. Cast. *espetec, fuet, longaniza seca*. A Sabadell i rodalia en diuen *petador*, però espetec té gairebé tants sinònims com processos d'elaboració i graus d'assecamet existeixen: *fuet, secallona, somalla, tastet, espet, pet, crac, llonganissa, llonganissa prima, llonganissa seca...*

A MATADEGOLLA

(Dedicat a l'Imma Bufí i a la Irene Pujadas)

Crec que no cal explicar l'etimologia d'aquesta expressió tan explícita, però sí els matisos de significat que té en diversos llocs de Catalunya*:

- Entrar a matadegolla (o a degolla): matant i fent el màxim de mal possible; degollant. «Els soldats van entrar a matadegolla.» Cast.: *Entrar a degüello, a cuchillo.*
- Estar a matadegolla: dues persones, dues famílies, etc., estar molt enemistades. «Està a matadegolla amb tothom: no li queda cap amic.»
Sin.: Tenir-li el dit ficat a l'ull (a algú). Cast.: *estar a matar (o de uñas).*
- Fer una cosa com qui toca a degolla: fer-la molt rabent, per acabar-la aviat.
- Agafar-se les coses a matadegolla: d'una manera molt exagerada, a ultrança. «Tingues calma, no cal que t'ho prenguis a matadegolla: tot s'arreglarà.»
- Actuar a matadegolla: furiosament, a la desesperada. / D'una manera implacable, cruel. «Ho va fer a matadegolla.»
- Treballar a matadegolla: molt i obligat.

* Informació extreta de la *Paremiologia catalana comparada digital* de Víctor Pàmies i Riudor i del *Diccionari Alcover i Moll*.

ESCARMALAR

(Dedicat a la Fina Compte)

Malgrat que aquest mot no consta en cap diccionari normatiu, sí que el recull l'obra *El parlar d'una família vigatana* (Llibres de l'Índex, 2014), del filòleg, investigador i catedràtic de la UAB Jaume Medina.

Escarmalar és una metàtesi (inversió de dos fonemes o de dues síl·labes, generalment contigus, en una cadena fònica) del mot **escamarlar**, que vol dir 'eixamplar (els dits de la mà, les cames)'. Així, per exemple, estar *escarmalat* vol dir 'estar eixarrancat o eixancarrat, amb les cames obertes, separades': «En Gil camina ben *escarmalat*».

Del normatiu escamarlar en deriva el mot homònim **escamarlà** (*Diccionari etimològic* de l'Enciclopèdia Catalana), crustaci molt apreciat culinàriament, pels seus llargs tentacles separats, escamarlats. No us confongueu a l'hora d'escriure'ls!

BOTIFLER

Com a adjectiu, el mot *botifler* vol dir:

- Que té les galtes molt grosses; galtut, galtaplè. En castellà, *carrilludo, mofletudo*.
- Presumit, arrogant. Cast.: *hinchado, arrogante, orgulloso*.

I com a substantiu té aquests significats, potser més coneguts:

- En la Guerra de Successió espanyola, malnom dels partidaris de Felip V, oposat als sobrenoms que van rebre els partidaris de Carles III: *vigatans* (a Catalunya) o *maulets* (a València). Des d'aleshores, botifler s'empra a Catalunya per referir-se als «catalans traïdors», tots aquells que col·laboren amb els enemics de Catalunya.

Sinònim: botifarra, filipista. Cast.: *felipista*.

- Que col·labora amb els enemics de la seva terra. Cast.: *colaboracionista*.

Etimologia: segons el filòleg Joan Coromines, *botifler* és una reducció fonètica de *botinflat* (lleugerament inflat), amb la pèrdua de la *-n-* i canvi de sufix.

Cal afegir-hi que, en aquella època, el fet de ser galtaplè era signe de riquesa, ja que els rics eren els únics que podien menjar tant com volien; i sovint s'atribuïa la riquesa a la complicitat amb l'enemic borbònic.

BOLA

El primer que ens sol venir al cap en sentir aquest mot és un cos esfèric i més o menys massís de qualsevol matèria: una bola de billar, de paper, de carn...

Però una bola també és:

- una mentida
- una beguda feta barrejant cervesa i gasosa en un bol
- moble heràldic esfèric que es representa ombrejat per tal de donar-li relleu
- betum, pasta usada per donar color i fer llustrós el calçat; en molts llocs d'Osona, per exemple, no enllustrem ni embetumem les sabates, sinó que les **embolem**

També existeixen les **boles del món** (globus terraqüis) i les **boles de neu**, expressió que, a més de fer referència als cossos compactes de neu de forma esfèrica, també s'aplica a un arbust ornamental i a diverses espècies de bolets.

TENIR QUE?

Per expressar una obligació o una necessitat, es poden fer servir diverses construccions:

- **haver de** + infinitiu (Demà he d'anar al metge)
- **caldre** + infinitiu, o caldre que + subjuntiu (Cal arribar puntual / Cal que arribis puntual)
- **ser necessari** + infinitiu, o ser necessari que + subjuntiu (És necessari plegar aviat / És necessari que pleguem aviat)

La perífrasi *tenir de* + infinitiu, usada en la llengua antiga, actualment no es fa servir en registres formals. I no són acceptables construccions com aquestes:

- tenir que + infinitiu (Per aprovar tens que estudiar; cal dir: Per aprovar has d'estudiar)
- haver-hi que + infinitiu (Hi ha que viatjar a Dublín; cal dir: Hem de viatjar a Dublín)
- ser precís + infinitiu (És precís sortir ràpid de l'edifici; cal dir: Cal sortir ràpid de l'edifici)

Atenció! **Ser precís** és correcte quan significa 'exactament definit, no equivocat': Aquest esquema és molt precís.

BAF

Aquest monosíl·lab té diversos significats:

- Vapor o gas exhalat. Cast.: *vaho*.
- Atmosfera viciada d'un local que ha estat molt de temps tancat amb persones dins. Cast.: *tufó, hedor*.
- Alè, aire expirat, especialment amb referència a la seva olor: Quin baf d'allò que fas! Cast.: *vaho, aliento*.

Expressions derivades:

- 'Prendre bafs' vol dir prendre inhalacions del vapor que desprèn una tisana bullent.
- 'Esbafegar-se' vol dir perdre el baf.
- 'Esbafar-se', en el cas d'un líquid, esbravar-se, perdre l'olor, el gas...; i, una persona, esbravar-se donant sortida als sentiments, als desitjos continguts: Sempre s'esbafa cridant.

De *baf* deriven mots com *bafada*, *bafor*... i també **bafarada**, que significa 'baf intens, fort', però també, en els còmics, 'espai tancat generalment oval que conté els diàlegs o els pensaments dels personatges, els quals són assenyalats per un apèndix semblant a una fletxa que surt d'aquest mateix espai' (en cast.: *bocadillo*).

REPROTXAR?

(Dedicat a en Toni López)

Com podem traduir el mot castellà *reprochar* (*echar en cara*) en català?

- Retreure: esmentar a algú (alguna cosa que ha fet i que es considera censurable) amb intenció de reprovar-la-hi. *Vaig fer mal fet; però no cal retreure-m'ho tant.*
- Recriminar: respondre amb retrets. *Els benpensants recriminen als artistes la vida que porten.*
- Fer retrets. *No li facis retrets davant dels amics que l'avergonyiràs.*
- Tenir en compte (quelcom a algú). *Si arriba tard no li tinguis en compte; darrerament va de bòlit.*
- Fregar pels morros. *Quan el vegi li fregaré pels morros tot el que m'han dit.*

I sí, malgrat que ens soni estrany, en català també existeix **reprotxar** (*Li va reprotxar que se n'hagués anat tan aviat*), del qual deriven, per exemple, *reprotxe* (acció de reprotxar; crítica que es fa a una persona per alguna cosa que ha dit o ha fet) o *irreprotxable*.

QUE *GAFE* QUE ETS!

És molt possible que hagueu fet servir aquesta expressió per indicar que una persona porta mala sort. I també que, en fer-ho, us hagin fet mal les orelles perquè teniu clar que, de catalana, no en té res. Així, com ho hem de dir?

En català, *ser gafe* és **portar mala sort** (o mala pega), **ésser el pot de la pega**, **ésser de mal averany** i, potser l'expressió més curiosa, **ésser malastruc** (o **malastruga**). I també podem fer servir aquest darrer adjectiu en altres frases, per exemple: *Ha quedat coix per una malastruga caiguda.*

Etimològicament, malastruc deriva de *malastre* (desastre) amb el sufix *-uc* que trobem en el mot *astruc* 'sortós' i també en d'altres com poruc, xaruc, feixuc, caduc, etc.

De malastruc deriven malastruguesa i malastrugança (mala sort): *Quina malastrugança que tenim avui!*

Espero que no sigueu malastrucs i que tingueu molta sort en tot!

OU FERRAT

(Dedicat a en Pep Roca)

Ou ferrat: ou que es fregeix tirant-lo sencer sobre oli o llard bullent i tenint-l'hi fins a prendre's la clara. Sinònim: ou estrellat. Cast. *huevo estrellado, huevo frito*.

L'expressió prové del verb *ferrar*, guarnir de ferro una cosa (Alcover i Moll), per la similitud de la clara torrada amb aquest metall. Hi ha qui cou els ous fins que al voltant hi apareix 'una ferradura ben gruixuda, torrada i bufada' (N. Gavaldà, *Rodamots*).

En l'àrea esportiva, en concret del golf i del pitch-and-putt, *situació d'ou ferrat* és la situació en què la bola queda parcialment enfonsada en l'arena d'un búnquer. Cast.: *huevo frito, lie de huevo frito*.

Per acabar, una dita ben catalana: L'ou ferrat, al dematí és or, al migdia, plata, i al vespre, mata (J. Medina: *El parlar d'una família vigatana*, 2014).

ENDAVANT LES ATXES!

(Dedicat a en Nan Orriols)

Expressió col·loquial per a indicar la voluntat de prosseguir en una acció malgrat les dificultats: «Encara que faci fred hi anirem; abriguem-nos bé i endavant les atxes!».

Està relacionada amb l'època de les processons de Setmana Santa. Una atxa és un ciri gran i gruixut. Deriva del castellà *hacha* i aquest, del llatí *facula* 'torxa'. Antigament les atxes es portaven a l'inici de les comitives funeràries. A la veu de «endavant les atxes!» s'engegava o reprenia la marxa dels participants en aquestes comitives en direcció al cementeri.

Expressions sinònimes:

- Pit i fora!
- Avall, que fa baixada!
- Som-hi!
- Som-hi, que no ha estat res!

I en castellà:

- ¡Adelante con los faroles!
- ¡A Roma por todo!

Dit tot això i atès que està per caure... bona Setmana Santa a tothom!

MULA

A vegades, quan corro molta estona per la muntanya amunt i avall, em surten **mules** a les ungles dels peus. No he trobat enlloc per què a aquesta petita acumulació de sang presa continguda sota la pell provocada per una pessigada o un cop fort l'anomenem així en molts llocs de la plana de Vic; potser per inspiració en un atribut visible de la bèstia homònima (habitualment, de color fosc)? Altres maneres d'anomenar aquestes mules: blaus, sangtraïts, mosteles... En cast.: *cardenal*, *moretón*.

Però una mula també és...

- Mul femella; és a dir, femella híbrida de cavall i somera (femella de l'ase) o d'ase (o ruc o burro) i euga (o egua). En castellà: *mula*.
- Durícia que es fa a les mans amb el fregadís d'una cosa que hom maneja. Cast.: *callo*, *callosidad*.
- Agulleta d'alguer, peix de fins a 40 cm de llargada, de color gris brunenc o verdós, que viu en els alguers de posidònies. Cast.: *aguja de mar*.
- Lleterassa, arbust laticífer (conté líquid lletós) propi del litoral mediterrani. Cast.: *titímalu*, *lechetrencia*.

I acabem amb una dita ben encertada: *El temps és com la mula, mai no recula!*

NO SIGUIS CATRÚS!

(Dedicat a la Montse Roca)

Trobo molt curiós que el mot *catrús* no consti en cap diccionari normatiu, ja que en diverses contrades de Catalunya (poblacions d'Osona, el Ripollès, el Berguedà...) encara es fa servir, i també la seva variant femenina: «La Maria és tan *catrussa* com quan anava a l'escola».

Sí que la trobem, en canvi, al *Diccionari pràctic i complementari* (<http://www.dicpc.cat/>) amb aquesta definició: 'encantat, ximple; persona d'escassa intel·ligència'. És a dir, que s'aplica a algú que no sap fer res a mode d'insult, per menysprear-lo, per no dir-li renecs més malsonants.

També surt a *Els fills de Can Rovira*, de Raquel Capdevila Carbajo (Ed. Autores del Mundo, 2020) i, si reculem molt més en el temps, en tenim constància escrita a la publicació *La campana de Gracia* (15 d'abril de 1876): «Han endavinat además totas tres soluciones los ciudadáns Sipari, Estripa-qüentos, Tomaset, Valentí Julibert, Catrús de Reus...», en aquest cas, potser com a malnom o fins i tot com a cognom.

Sinònims: ruc, gamarús, toix, totxo, sòmnes, aturat, curt de gambals... No acabaríem mai!

ESTIRABOT

(Dedicat a Maresmon)

Dita, sortida, etc. incongruent, que no ve al cas: *Sempre surt amb estirabots!*

Etimologia (*Diccionari etimològic*): del castellà antic *estribote* o l'occità antic *estribot*, 'composició en vers, sovint satírica', d'origen incert, probablement procedent del centre o l'occident de la Península o de la lírica mossàrab i derivat del mot *estribo* 'estrep', pres com a 'punt d'arrencada d'una composició poètica'; en català, el mot s'alterà en *estaribot* i després en *estirabot*.

Sinònims: poca-soltada, ximpleria, bestiesa, despropòsit, bacinada, disbarat, sortida (*Tens unes sortides!*) o estirabec (que també és sinònim de tirabec, una varietat de pèsol).

En castellà: *disparate, despropósito, patochada, sandez, tontería, salida de tono, badomía...*

Altres maneres de dir *sortir amb un estirabot*: desbarrar, ficar la pota, ficar els peus a la galleda, pixar fora de test o sortir amb un ciri trencat.

LLUNA

Aprofitant la lluna plena d'aquesta setmana, parlem d'algunes accepcions del mot *lluna*:

- Satèl·lit natural de la Terra que es mou al seu voltant. Ofereix diferents aspectes segons que el Sol la il·lumini més o menys: lluna creixent, minvant, nova, plena...
- Vidre d'un mirall; vidre gruixut i gran: la lluna d'un aparador.
- Clapa rodona que fa sobre un líquid una porció d'oli o de greix.
- Clapa rodona estampada en una roba o impresa en un paper: un vestit de llunes.

També existeix la *pedra de lluna* (feldspat de color blanc blavós), *una clau de mitja lluna* (eina), la mitja lluna (islam) i *un cop de peu a la lluna* (salt invers en què s'executa un salt ordinari).

Estar a la lluna (o *a la lluna de València*) vol dir estar molt distret; *estar de bona o mala lluna* vol dir estar de bon o mal humor; *voler fer veure la lluna en un cove* significa voler fer veure una cosa increïble; la *lluna de mel* són els primers temps de matrimoni, i els selenites són els habitants imaginaris de la Lluna.

Per cert, no us deixeu enredar per la Lluna, que és una mentidera: està en fase creixent quant té forma de D, i en fase decreixent quan té forma de C!

D'AURORA A AIGUAPOLL

L'aurora és la claror rogent que precedeix la sortida del sol, i *aiguapoll* és un ou en el qual, un cop covat, no es forma cap pollet. Com podem relacionar, doncs, un mot amb l'altre?

El **rosari de l'aurora** és el rosari que hom resa col·lectivament i en processó a la sortida del sol, i **acabar com el rosari de l'aurora** vol dir acabar amb baralles, malament, amb ruïna, amb fracàs, etc. Segons Jaume Medina (*El parlar d'una família vigatana*; Llibres de l'Índex, 2014), aquesta expressió es fa servir per indicar que una cosa s'ha acabat per manca de matèria o de personal, per similitud amb el rosari de l'aurora, que, sortint d'una església determinada, va recorrent tots els carrers de la població i s'acaba quan ja no hi queda ningú, perquè la gent, a mesura que van passant per casa seva, ja s'hi queden.

Una altra manera de dir 'acabar com el rosari de l'aurora' és **tornar-se aiguapoll**: «A la fi tots els seus projectes es van tornar aiguapoll».

Altres expressions sinònimes: anar-se'n en orri, anar a can Pistras. I en castellà: *acabar como el rosario de la aurora, irse al agua o volverse agua de borrajas*.

ESCAMPAR LA BOIRA

(Dedicat als Oncos)

Ja fa anys que amb els Oncos sortim a córrer per la muntanya amb el propòsit d'airejar-nos, esbargir-nos i 'desconnectar' una mica de les nostres ocupacions (i preocupacions) diàries. És a dir, que quedem per anar a **escampar la boira**.

Però aquesta expressió també s'empra quan es vol foragitar de mala manera algú que fa nosa, de qui ja se n'està tip: «Ja no vull discutir més amb tu. Ves una estona a escampar la boira!».

Sembla que aquesta expressió té el seu origen entre els segles XV i XVII, en els temps de la bruixeria, en què els practicants d'aquest art caminaven pels camps cridant uns encanteris i fórmules màgiques per dissipar la boira quan era molt persistent (Josep M. Sugranyes, *Garbellada de refranys*; 2000).

Expressions sinònimes: que et bombin!; aire, que vol dir vent!; engegar a dida, a la porra, a la quinta forca, a pastar fang, a fer punyetes, a tomar vent, a prendre pel sac... N'hi ha per a tots els gustos!

I, també, en castellà: *mandar a freír espárragos, a hacer gárgaras, al cuerno, a la porra*, etc.

ALTIMIRA

(Dedicat a la família Altimiras)

L'altimira (*Artemisia vulgaris*) és una planta herbàcia vivaç (perenne) d'olor poc agradable, de fulles blanques pel dessorat i flors rogenques, que es fa en marges i bardisses de les valls pirinenques i en gran part d'Europa i del nord d'Àfrica.

Les fulles i les flors, que es cullen a l'estiu, han estat emprades en infusió com a aperitiu —tant per estimular la gana com per afavorir la digestió dels aliments—, com a remei tònic (per envigorir l'organisme) i per regular la menstruació. No en va en molts llocs se la coneix com a *herba de les regles* o *herba de fer venir les regles*.

Però també rep altres noms populars: botja, cintes de Sant Joan, donzell, herba de la bonadona, herba de la Mare de Déu, herba menuda, herba pansera, pulmonera, artemenya o artemexa, entre molts d'altres.

DE MICA EN MICA S'OMPLE LA PICA

(Dedicat a en Nan Orriols)

A més de ser el títol d'una novel·la policíaca ben coneguda de Jaume Fuster, aquesta expressió també és un refrany que significa 'fer alguna cosa sense presses, però tampoc sense interrompre-la'.

Es fa servir especialment per assenyalar la importància de fer una feina amb constància i força de voluntat, de manera lenta però insistent, talment com s'ompliria una pica amb el degoteig constant d'aigua.

Algunes expressions sinònimes:

- De gota en gota s'omple la bota
- Gota a gota es fa un gorg
- La pluja fina fa saó
- A poc a poc i bona lletra
- A poc a poc s'encén el foc
- Camí llarg, passa curta
- Menjar poc i pair bé
- De pressa i bé, no pot ser
- Allò que fa l'esverat, sempre li surt esguerrat

I ara, un parell en castellà: *sin prisa pero sin pausa, vísteme despacio que tengo prisa.*

MANCO I MÉS

Atès que en Nan m'interpel·la a través del seu “Serpent” d'avui, aprofitaré la invitació per comentar un parell d'expressions que hi fa servir:

- Manco. Tal com explica en el seu article, aquest adverbí usat en els parlars baleàrics, en alguerès i en valencià vol dir ‘menys’. Així, per exemple, l'expressió ‘el dia manco pensat’ —que es diu davant d'un fet que pot succeir qualsevol dia— vol dir ‘el dia menys pensat’; i una frase com ‘aquesta coca t'ha sortit manco dolça’ significa que ha sortit menys dolça que altres vegades.

- Escopir al sol o escopir al cel. La primera versió, malgrat que no la recull el *Diccionari normatiu valencià*, és força habitual en els parlars valencians i també és la que escriu en Nan; i la segona es pot sentir més a Catalunya. Vol dir rebre de retop el mal que es vol fer a d'altri, significat que queda ben clar amb l'expressió ‘qui escup al cel a la cara li cau’. Expressions sinònimes populars: ‘tirar-se pedres a la teulada’ o ‘disparar-se un tret al peu’.

MALDECAP O MAL DE CAP

Ambdues formes són correctes, però tenen significats diferents:

- Un **maldecap** és allò que pertorba i inquieta l'ànim, que preocupa profundament. El plural d'aquest substantiu és **maldecaps**. Per exemple:

- Haver d'estar pels nens li representa un maldecap.
- La nova feina li porta molts maldecaps.

Sinònim: preocupació.

Castellà: *quebradero de cabeza*. Donar maldecaps: *quitar el sueño*. Passar maldecaps: *pasar apuros, estar en aprietos (o en apuros)*.

- En canvi, un **mal de cap** és, literalment, un dolor al cap. El plural d'aquesta forma és **mals de cap**. Per exemple:

- L'estretor del barret m'ha arribat a fer mal de cap.
- El pacient afirma que els mals de cap són més intensos al matí.

Sinònims: cefalea, cefalàlgia.

Castellà: *dolor de cabeza, cefalea, cefalalgia*.

ATONYINAR

El mot *atonyinar* vol dir apallissar, donar una sèrie de cops a algú amb la mà, amb un bastó, amb uns assots, etc.

Etimologia: atonyinar prové de *tonyina*, que alhora deriva del llatí vulgar *tunnina*, diminutiu de *thunnus*. Pel que fa a l'origen del verb i l'expressió, Joan Coromines va escriure: 'donar tonyina, atonyinar; explicable pel fet que les tonyines s'han de rematar a cops a l'almadrava' (lloc on es pesca aquest peix).

No obstant això, sembla que en l'origen d'aquesta mateixa expressió en genovès (*fa tanta tonninn-a*) hi ha no tant el fet de rematar a cops l'animal (*tonno*), sinó el procés d'elaboració i conservació; és a dir, el fet de tallar-lo a trossos fins a fer-ne *tonninn-a*.

Alguns sinònims d'atonyinar: bastonejar, garrotejar, escalfar algú, estomacar, estovar, flingantejar, blavejar algú (omplir-lo de blaus), esgarbissar, prendre la mida de l'esquena a algú, clavar-li un juli...

I en castellà: *zurrar, currar, golpear, dar una tunda, dar una somanta*.

CAPICULAR

(Dedicat a la Maria Llorens i als seus companys
d'El Serradet de Barneres)

Capicular vol dir posar (dues coses similars) paral·lelament l'una al costat de l'altra però en sentits oposats, de manera que l'extrem superior de l'una coincideixi amb l'extrem inferior de l'altra: “Posa les sardines capiculades, te n'hi cabran més”.

És una paraula d'aquelles que, derivada d'un conjunt de mots separats (de *cap* i *cul*), acaba aglutinada, tal com passa, per exemple, amb bon home / bonhomia, set mesos / setmesó, blat de moro / blatdemorar (camp sembrat d'aquesta planta), per cent / percentatge, tot sol / entotsolar-se (fugir de la companyia de la gent)...

En castellà: *gualdrapear, colocar pies con cabeza.*

· Però *capicular* també vol dir colpejar damunt un taulell (un conjunt de fulls, quaderns, etc.), per tal d'igualar-los pel cap comú: “Aquests fulls per reutilitzar, capicula'ls bé, que si no la impressora s'encalla”.

MOTS ARQUITECTÒNICS

(Dedicat a l'Anna Casals)

A més de l'estructura principal corresponent a l'habitatge, moltes cases disposen també d'un espai a cel obert (eixida, pati...) o d'una construcció annexa exterior coberta per fer-hi activitats diverses: menjar, llegir, prendre la fresca, penjar la roba, etc.

Segons la seva tipologia, i també segons l'àmbit geogràfic, aquesta construcció rep diversos noms:

- **Porxo** o **porxada**, lloc cobert amb columnes o pilars de sosteniment. També s'anomena **rafal**, **voltes** i, si està construïda a la part solana d'una casa, **solà**.

- Cobert, lloc cobert on hom està o pot tenir quelcom a l'abric de la intempèrie. Si està fet amb bigues, barres, llis-ton... que sostenen parres o altres plantes enfiladisses, en diem emparrat; enramada quan està fet amb rames entrellaçades, i encanyissada si el sostre és de canya.

N'hi ha per a tots els gustos!

QUINA HORA ÉS? EL SISTEMA DE CAMPANAR

En una bona part dels parlars de Catalunya les hores se solen expressar pel sistema del campanar, específic de la llengua catalana (per contraposició al de rellotge i a l'internacional). En aquest sistema es divideix l'hora en quatre quarts i es fa referència a l'hora en punt següent i no a l'hora passada: *És un quart de nou.* (8.15 h).

Els quarts poden subdividir-se en mitjos quarts per indicar l'espai de temps comprès entre un i l'altre: *És mig quart de nou* (8.07 h). *Són tres quarts i mig de deu* (9.52 h).

També es poden afegir els minuts al quart o a l'hora precedent si la fracció afegida no arriba a un quart: *Són les tres i cinc minuts.* (15.05 h). *Són dos quarts i tres minuts de quatre.* (15.33 h).

Quan falten pocs minuts per tocar l'hora o els quarts, és correcte dir: *Falten tres minuts per a les cinc* (o *per a un quart de sis*, etc.).

I, finalment, hi ha altres expressions per fer referència a horaris més imprecisos: *Són les set tocases. Vindran a quarts de deu.*

Cal afegir que, quan no es parla de l'hora actual i pot haver-hi dubte del moment exacte a què es fa referència, s'afegeix a cada expressió horària un complement: *El vol surt a tres quarts de sis del matí* (o, segons correspongui, del

migdia, de la tarda, del vespre, de la nit o de la matinada).

Sempre he pensat que aquest sistema tan nostre de dir les hores és una mica com menjar cargols: si t'hi acostumes de petit, tot va com la seda. En canvi, si t'hi has de posar de gran... això són figues d'un altre paner!

FER L'ENTREBANQUETA

Els diccionaris normatius recullen el mot **entrebancar**:

· Una cosa, venir-se a posar entre cames d'algú impedit-li o dificultant-li la marxa: *M'he entrebancat amb un tamboret i he caigut*. Sinònim: ensopegar. Cast.: *tropezar*.

· També existeix en sentit figurat: *Al s. XIX, l'ús de l'ucraïnès va ser entrebancat per la política tsarista, que el considerava un dialecte rus*. Cast.: *obstaculizar*.

· I també ens podem entrebancar parlar: *Quan es posa nerviós, s'entrebanca i ningú no l'entén*. Sin.: enfarfollar-se. Cast.: *farfullar, tartajear*.

També hi consta **entrebancada**, acció d'entrebancar o d'entrebancar-se, però no l'expressió que encapçala la curiositat lingüística d'avui. No obstant això, tal com recull l'obra de Jaume Medina *El parlar d'una família vigatana*, la locució fer **l'entrebangueta** és habitual a Osona.

Entrebangueta seria un diminutiu del mot *entrebanc* (allò que entrebanca, que és un destorb, un obstacle), derivat de la subtileza de fer entrebancar algú amb el peu. Sin.: encame-llar, fer la traveta. Cast.: *poner la zancadilla*.

SAÓ

Haig de dir que, malgrat viure tota la vida en una comarca en què encara hi ha activitat agrícola, m'ha sobtat llegir la paraula **saó**, que significa:

- Estat d'una cosa que ha arribat a la maduresa, a la perfecció. *El blat ja està en saó per a ésser segat.* Cast.: *sazón.*
- Avinentesa, ocasió. *En aquella saó.* Cast.: *entonces, en aquella ocasión o coyuntura.*

I, especialment:

- Grau d'humitat d'una terra que fa que estigui en condicions òptimes per treballar-la. *Aquestes regades deixaran una bona saó.* Cast.: *sazón, tempero.*

Derivats: saonada (*Amb aquestes pluges, quina saonada hi haurà!*), assaonar (*La fruita que s'assaona sobre l'arbre mateix és més bona / Ocells assaonats, a punt de saltar del niu.*)

Però assaonar també vol dir:

- Fer saborós (el menjar) mitjançant ingredients culinaris.
- Efectuar les operacions d'adob i d'acabament de la pell o del cuir.

I acabem amb un refrany: *La saó, la de juliol és la millor*; però segur que en coneixeu molts d'altres!

EN DOINA

Si busqueu el mot *doina* al diccionari normatiu, hi llegireu ‘Cançó pastoral pròpia del folklore romanès, lenta i molt sentimental’, un significat que no té res a veure amb l’expressió **en doina**, que fa força temps que no sento dir a ningú.

Aquesta locució adverbial vol dir ‘En moviment, fora de lloc, en renou; agitat, desordenat’: *En arribar, ho trobà tot en doina.*

I, **anar en doina**, ‘Ésser tret del seu lloc i posat en moviment, fet anar d’una part a l’altra’: *En aquesta casa, tothom va en doina!*

Expressió sinònima: en orri (o a orri).

I, en castellà: *estar patas arriba, estar en desorden o andar manga por hombro.*

VEURE-SE-LI EL PLEGADOR

(Dedicat a en Quim Balada)

Avui dedico la curiositat lingüística a un *sabadellenquisme*, és a dir, a un localisme lingüístic propi de Sabadell. En concret, es tracta d'una locució derivada del món tèxtil: 'veure-se-li el plegador'.

En el tissatge (operació de teixir), el plegador és el corró en què s'enrotllen els ordits (fils disposats paral·lelament a les vores del teixit i que es mantenen en tensió) i els teixits.

L'expressió 'se li veu el plegador' s'aplica a algú que té pocs cabells o una calvície incipient i se li veu la closca, per similitud amb el plegador quan se li acaba el fil i ja es veu el material de què està fet (fusta o ferro).

En sentit figurat, també es fa servir quan descobreixes les intencions encobertes d'una persona que potser et vol vendre alguna cosa: No m'entabanis, que se't veu el plegador!

PROBABLE O PROVABLE?

Segur que heu vist escrita aquesta paraula tant amb be alta com amb ve baixa. A tall d'exemple:

- És **probable** que abans d'acabar l'any es tornin a apujar els preus.
- Que els efectes d'aquesta planta vagin bé per al refredat no és **provable** científicament.

I és que ambdues formes són correctes, però tenen significats diferents:

- Diem que una cosa és **PROBABLE**, amb b, quan tenim raons suficients per creure que s'acomplirà (en l'exemple anterior, malauradament no crec que hi hagi cap marge d'error!).
- En canvi, l'adjectiu **PROVABLE**, amb v, vol dir que alguna cosa pot ser provada, demostrada.

Ja veieu que, a vegades, una sola lletra pot fer canviar radicalment el significat dels mots!

ESGARRAPACRISTOS

Segons el DIEC, **esgarrapacristos** és un sinònim del mot *esgarrapacrestes*, que defineix com ‘Fulla gastada del ribot de polir, fixada a un mànec de fusta, emprada per a descrostar la cola que com una cresta sobreïx d’una encolada’.

Al *Diccionari Alcover i Moll*, en canvi, hi trobareu el següent:

- Home molt afectat a l’església (Empordà); cast. *santurrón*.
- Ximplet (Vallès); cast. *bobo*.
- Nom satíric que es dona als habitants de Sant Vicenç dels Horts.

La *Paremiologia catalana comparada digital* de V. Pàmies recull diverses expressions amb aquesta paraula: ‘Ser un esgarrapacristos’ (ser molt beat) i unes quantes relacionades amb el barri de Sants de Barcelona (però especialment citades al Prat de Llobregat), per exemple, ‘A Sants, lladres, marxants i esgarrapacristos’.

Sobre l’etimologia d’aquest mot, sembla que el va recollir J. Amades al *Refranyer barceloní*. En reproduïxo l’explicació d’Agus Giralt (2009): «Pel que es veu, un any, durant la festa major, la parròquia va voler estrenar una imatge d’un sant Crist. Aquesta, però, es va demanar a corre-cuita i l’artesà la va lliurar acabada de pintar. Com que temien que els fidels s’embrutessin els llavis en anar-la a besar, van voler eixugar-la amb una manta de llana, amb la qual cosa el borriçol es va

enganxar a la imatge i va deixar-la tota peluda. Sense saber com resoldre la situació, van redactar un ban cridant els sant-sencs a esgarrapar el borrissol al Cristo».

HALAR... I MÉS

(Dedicat a en Manel Comas)

En català, la lletra hac (h) no se sol pronunciar. Exemples: hivern, hospital, ahora, tothom, ahir, Homer... Però hi ha excepcions, com per exemple en el verb **halar**, que vol dir ‘menjar’, però també ‘recollir, estirar (una corda, una cadena, un cable) manualment’.

En aquest cas, la hac es pronuncia aspirada (pràcticament com si fos la jota castellana de, per exemple, *jamón*). I també es pronuncia aspirada:

- En algunes interjeccions: ehem! (usada especialment per cridar l’atenció d’algú o fer-lo adonar d’alguna cosa dissimuladament); ha! ha! ha! (onomatopeia per simular una rialla)...
- En estrangerismes (generalment provinents de l’anglès, l’alemany o l’àrab) no adaptats fonèticament al català: hall, hippy, hàmster...
- En noms propis no adaptats i els seus derivats, en què la **h** ha conservat la pronúncia de la llengua d’origen: Hamlet, hamletia, Hawaii...

A CAN RUMIA

(Dedicat a l'Assumpta Casellas)

El verb *rumiar* vol dir pensar, considerar lentament i amb atenció: 'Encara no m'he decidit; deixa'm rumiar una estona'.

En relació amb aquest verb existeix la locució a **can rumia**, típica de la plana de Vic però que també es pot sentir en altres contrades de Catalunya. Es fa servir en expressions com ara «engegar el cap a can rumia», «posar el cap a can rumia» o «tenir el cap a can rumia»: 'Amb aquest final tan enigmàtic, l'autor del llibre ens deixa amb el cap a can rumia'.

Etimologia de *rumiar*: del llatí *rumigare* 'remugar', que en català prengué el sentit específic de 'pensar reiteradament una cosa', tal com mastega repetidament un animal remugant.

Can Rumia també és un edifici del municipi de Sant Julià de Vilatorrada (Osona) inclòs en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El nom d'aquesta masia remet al de les properes can Pensatibé (també anomenada can Goules) i de can Discorre.

LLOSA O LLOSSA?

(Dedicat a en Xevi Verdaguer)

Habitualment, la paraula **llosa** se sol utilitzar per designar la pedra plana que serveix per fer paviment o teulada o, generalment amb una inscripció, per tapar una tomba. Però també té altres significats:

- Peça plana d'un forn de pa, recoberta de draps, on hom col·loca la pasta per repartir-la segons el nombre de pans que cal fer.
- Trampa formada per lloses petites, per agafar ocells, rates...
- Durícia que es fa al voltant d'un gra.

En sentit figurat, 'estar sota la llosa' vol dir estar al sepulcre, i també es fa servir aquest mot en frases com aquesta: És una obligació que em pesa com una llosa. Coure 'a la llosa' vol dir damunt d'una llosa de llicorella, prèviament escalfada i sovint untada i preparada amb certs ingredients. S'hi fan cargols, carn...

I també existeixen la llosa de rentar (pedra o fusta plana, posada al voltant del safareig, per rentar-hi la roba), la llosa de jaça (dolmen) i el sabó de llosa (sabó blanc, molt dur, molt poc soluble).

No confongueu la llosa amb la **llossa**! Escrit amb dues eses, vol dir cullerot (en castellà, *cucharón*) i també escumadora (cullera grossa, plana i amb forats amb què se separa l'escuma del brou, la llet, l'oli...; en castellà, *espumadera*).

HE GUANYAT... PER XIRIPA?

(Dedicat a en Nan Orriols)

Hi ha qui, per dir que un fet o una cosa ha succeït per casualitat, fa servir l'expressió '*per xiripa*' per influència del castellà (por *chiripa*): 'He encertat la resposta *per xiripa*'.

En català, però, tenim altres maneres de dir-ho. Exemples: **per sort, per atzar, per ventura, per carambola, per incidència o per xamba**: 'Quina xamba! Li ha tornat a tocar la rifa'. I encara més: si creiem que alguna divinitat ha tingut a veure en el fet, fins i tot podem dir **per miracle**.

Pel que fa a *xamba* (atzar favorable en el joc, en la vida), s'utilitza molt en l'àmbit del billar. En deriven *xambó* (jugador que té més sort que coneixement del joc, que si n'encerta alguna és per casualitat) i *xambonada* (jugada pròpia d'un xambó o una xambona).

Finalment, en el llenguatge col·loquial també tenim les expressions 'tenir llet' i 'tenir mala llet', per indicar que algú té bona o mala sort, respectivament: 'Quina llet, hem tornat a guanyar!'.

PARAFERNÀLIA?

Segur que molts de vosaltres heu dit (o heu sentit) aquesta paraula en frases similars a aquesta: 'A la celebració no hi faltava de res: discursos, música, banderoles, coets... Quina *parafernàlia!*'.

Quan ens referim a un conjunt aparatós i excessiu d'objectes, actes... de certa aparença però de poca importància, hem de substituir el mot castellà *parafernalia* per **faramalla**: 'Aquest casament és tot faramalla'.

Sinònims de faramalla amb aquest significat: aparat, pompa...

Perquè faramalla també vol dir:

- Orgull i ostentació sense fonament.
- Conjunt de persones renoueres (que fan renou o enrenou).
- Xicalla, mainada.

NOMBRE O NÚMERO?

(Ref.: Optimot)

Aquests dos mots tenen significats diferents:

Nombre (abreviatura: nre.)

- Quantitat indeterminada: Ha augmentat el nombre d'alumnes per aula.
- Concepte matemàtic referit al conjunt d'unitats que formen un tot: El nombre 28 s'escriu amb dues xifres.
- Nom d'una categoria gramatical: Digues el gènere i el nombre dels adjectius següents.

Hi ha moltes expressions d'àmbits diversos en què es troba aquest mot: nombre pi, enter, primer, aràbic, natural, negatiu, decimal, senar, trencat, atòmic, rodó, nombres amics, quàntics, de Love...

Número (abreviatures: n., núm.)

- Signe amb què es representa un nombre entès com a concepte matemàtic: El 4 és el meu número preferit.
- Representa cada element dins d'una sèrie o col·lecció: Calça el número 41.
- Es refereix a cada edició d'una publicació periòdica: Ja he llegit el número d'abril de la revista.
- Anomena una peça dins d'un espectacle: M'agraden els números de circ.
- Anomena el bitllet amb què es participa en un joc d'atzar: Tens el número de la rifa?

· En plural, *números*, pot significar ‘càlculs’: Els números no quadren.

Expressions que contenen aquest mot: número capicua, números romans, vermells i també llàstimes!

MOTS RELACIONATS AMB L'ESPORT (I)

Cada dia hi ha més esportistes -professionals o amateurs- i també més esports per practicar; per això, és comprensible que el vocabulari català que hi està relacionat també evolucioni i s'incrementi. Vegem-ne alguns exemples:

- **Pitxitxi**. Persona que aconsegueix més gols en un determinat equip o campionat. Prové del sobrenom de Rafael Moreno Aranzadi, *Pichichi*, jugador de l'Athletic Club de Bilbao, que va ser un gran golejador. Sinònim: màxim-a golejador-a.
- **Vuitmilista**. Alpinista que ha pujat algun dels catorze cims de més de 8.000 metres d'altitud.
- **Flat** (i no *flato!*). Dolor sobtat, breu i punxant que apareix a la part alta de l'abdomen, generalment en un costat, mentre es fa una activitat física intensa.
- **Cèrcol** (i no *aro!*). Peça circular de ferro unida a un tauler de la qual penja una xarxa i per on s'ha de fer entrar la pilota, per exemple en el bàsquet.
- **Hoquei**. Recordeu que la *h* no es pronuncia i que la vocal tònica és la *e* i no la *o!*
- **Golbol**. Esport adaptat practicat entre dos equips de tres jugadors amb deficiències visuals que consisteix a introduir a la porteria de l'equip adversari una pilota sonora que fan

rodolar per terra.

Ja ho sabeu: quan practiqueu esport... feu-ho en català!

CONTENT COM UN GÍNJOL

A part de ser una espècie de lliri, **gínjol** també és el nom del fruit del ginjoler, comestible, de forma i mida com una oliva, color vermell marronós i amb el gust àcid i la textura cruixent que recorden una poma. A Catalunya el seu consum es restringeix gairebé al Baix Ebre i el Montsià. Es feia servir com a expectorant i, les arrels, contra la febre.

Amb la fusta del ginjoler es fan les tenores i les gralles, instruments ben 'alegres'. Potser per això, per expressar que algú és de tarannà alegre, és de bon tracte o és molt despert, diem que està **content com un gínjol**, que és més **trempat que un gínjol** o que és **més eixerit que un gínjol**.

Però també hi ha altres teories sobre l'origen d'aquestes expressions:

- Potser perquè en general atribuïm característiques positives a les coses petites com els gínjols (o els pèsols: eixerit com un pèsol)?
- Potser per la manera com salten i reboten els gínjols quan cauen a terra?

Derivats: ginjolenc -a (semblant a un gínjol), ginjolenca (olivera d'una varietat originària del Baix Ebre), reginjolat (trempat).

I en cast.: *jínjol*, *azufaiifa*, *azufeifa*, *yuyuba*.

MATASANOS

(Dedicat a l'Eulàlia Casanovas i a la Montse Periago)

De composició evident (de *matar* i de *sano*), aquest mot col·loquial castellà s'aplica despectivament a un professional de la medicina dolent, ignorant. En català, però, si volem dir d'algú que és un mal metge, podem fer servir la paraula **medicastre** (i **medicastra**).

Etimològicament, formació culta basada en el llatí *medicaster*, derivat de *medicus*, 'metge' amb el sufix *-aster* (-astre), que en el cas de les professions indica un sentit pejoratiu, com en els mots *politicastre* (mal polític) o *poetastre* (mal poeta).

Sinònim: metjastre/metjastra.

VA D'OLLES

(Dedicat a en Nan Orriols)

Seguint el fil del 'Serpent' d'en Nan d'aquesta setmana, avui parlarem d'algunes expressions que contenen el mot *olla*:

· **Ésser** (o **semblar**) una **olla de grills**. En un lloc, enraonar tothom alhora, sense entendre's. Gran enrenou o confusió. Cosa molt embrollada i difícil d'ordenar.

Sinònims: olla de cols (o de bruixes, de cargols), orgue de gats, can seixanta, mercat de Calaf, torre de Babel, galliner, guirigall...

· **Ésser de l'olla**. Ésser de les persones que governen o dirigeixen un afer, etc.

· **Fer bullir l'olla**. Guanyar prou per alimentar-se. Donar voltes a una qüestió per extreure'n idees, per resoldre-la...

· **Estar fet** (o **ésser**) **una olla**. Pensar, obrar... absurdament.

· **Olla de pressió** (i no *olla a pressió!*). Olla que es pot tancar hermèticament, en què el contingut pot assolir una gran temperatura.

També podem menjar **carn d'olla**, **olla barrejada**, **olla podrida**..., jugar a **trencar l'olla** i fins i tot veure un documental sobre els **caps d'olla** (dofins).

TRENCAR EL GEL

Aviat arribarà l'hivern i probablement veurem que l'aigua de rieres i rierols comença a glaçar-se. Per això avui parlarem de *trencar el gel*, però no en sentit literal, sinó figurat.

Aquesta expressió vol dir fer el primer pas en qualsevol situació una mica complicada per esvair la tibantor, la vergonya o la incomoditat, per encetar una conversa perquè algú estigui més còmode, etc.

Es diu que, a l'hivern, la primera bugadera que arribava al safareig havia de trencar el gel per posar-se a rentar la roba, i d'aquí ve l'expressió, ja que era el primer pas que havia de fer (font: *L'Estenedor*, revista virtual del Servei de Català de Mollet del Vallès); o també, en altres contrades, del fet de trencar la superfície congelada d'un riu, llac o mar perquè hi puguin passar les embarcacions (neolosfera.wordpress.com).

PARLEM DE VOLCANS

Ara que tots sentim cada dia el nom de Cumbre Vieja, és un bon moment per explicar que el mot *volcà* prové de Vulcano, nom aplicat a les illes sicilianes de Lipari, al sud-est de la costa d'Itàlia. Segons la concepció mitològica, a causa de la freqüència de les erupcions que s'hi produïen, els romans creien que allà hi havia la farga de Vulcà, déu del foc.

Un **volcà** és una manifestació de la dinàmica de la Terra, que s'expressa mitjançant la sortida de matèria fosa de l'interior cap a l'exterior. **Ser algú un volcà** vol dir ser de caràcter impetuós, apassionat en alt grau; i **estar sobre un volcà** és una situació política o social en què és imminent una gran revolució o catàstrofe.

Volcà també dona peu a parlar dels *falsos derivats*, mots que no s'escriuen com la resta de mots de la seva mateixa família, ja que provenen directament del llatí i no de mots catalans. Així, de volcà en deriva **volcànic** (amb *o*), però, en canvi, cal escriure amb *u* les paraules cultes **vulcanisme**, **vulcanòleg** i **vulcanòloga**.

Acabem amb una recomanació: si voleu aprofundir en el

S'HA ACABAT EL BRÒQUIL!

(Dedicat a la Maria Escura)

Expressió dita amb autoritat per dir que se'ns ha acabat la paciència, per donar per tancada una situació. L'origen el trobem en la Barcelona del s. XIX a la Fonda Nacional del carrer de la Boqueria, famosa perquè era econòmica i s'hi menjava bé; a més, feien un bròquil que agradava molt. Els cambrers demanaven els plats a la cuina amb una cantarella molt especial, per exemple: “Tres de seques per a un senyor que es porta el pa i de vi no en beu!”. I si un plat s'exhauria un mosso cridava, per exemple, “S'ha acabat el bròquil!”.

Quan van enderrocar l'edifici, el setmanari *L'Esquella de la Torratxa* (1899) en va parlar dient que “ara sí que a la Fonda Nacional se li ha acabat el bròquil”. La frase es va popularitzar perquè tothom trobava a faltar el bròquil d'aquella fonda (extret de parlacatalana.com).

Parlant de la verdura, el **bròquil** és un tipus de col amb la tija curta i les flors agrupades en petits brots verds, la part comestible de l'hortalissa. La varietat blanquinosa s'anomena **coliflor**. El **bròcoli** també és de la mateixa família, però els brots són menys compactes i de color verd fosc o blavós. El **romanesco** és un encreuament de bròquil i de bròcoli, amb els brots cònics i de color verd clar. I el **brocolet** (conegut comercialment com a Broccolini o Bimi) és un altre híbrid del bròcoli, però en este cas amb la col xinesa.

Trieu la varietat que trieu, mengeu-ne sovint, que totes són molts sanes!

QUÈ TAL?

En català hi ha diverses fórmules que es poden fer servir com a salutació o per iniciar una conversa en comptes de l'expressió *què tal?*, d'influència castellana. Generalment, estan formades pels interrogatius *què* i *com* més un verb, que pot portar algun complement. Per exemple:

Hola, com va? Com va tot? Com va això? Com va la vida?
Com anem? Com estàs? Com esteu?
Què fas? Què fem?
Com prova la vida de jubilats?
Què expliqueu?
Què hi ha de bo?

De la mateixa manera, en comptes de dir...

A veure què tal es troba en Carles
Què tal li va semblar el pis?
Què tal si anem al cinema?

...hem de dir, respectivament:
A veure com es troba en Carles
Què li va semblar el pis?
Què et sembla si anem al cinema?

SANT TORNEM-HI!

(Dedicat a la Susanna Méndez)

L'expressió **Sant Tornem-hi!** —o senzillament **tornem-hi!** — es fa servir...

- Per exclamar impaciència, enuig, reny, davant d'una cosa que es repeteix inoportunament: “Apa, tornem-hi! No cal que insisteixis, que no t'ho compraré”.
- En reprendre la feina després d'un descans (especialment el dilluns, quan es torna a la feina després del cap de setmana, però també després de tornar de vacances): “Sant Tornem-hi, que no ha estat res”.

Diversos refranys catalans també inclouen aquesta dita: “Tots els dilluns de l'any s'escauen els mateixos sants: Sant Tornem-hi, Sant Som-hi i Sant Agafa tots els dilluns de l'any, menys els dos de Pasqua”.

Però no només el dilluns té nom de sant: “Dilluns, Sant Tornem-hi; dimarts, Sant Ja hi som; dimecres, Sant Pica fort; dijous, Sant Tombet; divendres, Santa Esperança; dissabte, Sant Cobret i diumenge, Sant Gastet”, descrivint així tota la setmana com un viatge que va de la tortura del dilluns fins a l'alliberament del diumenge (pccd.dites.cat).

Doncs res, després de les festes de Nadal... Sant Tornem-hi!
I molt bon 2022 a tothom!

ENJONCAR

Fa temps que ningú no m'enjonca res. I, malgrat que és una sort que sigui així —perquè **enjoncar** (o **enjuncar**) vol dir desempallegar-se d'un afer desagradable o difícil passant-ne l'execució o cura a una altra persona, amb promeses, persuasions, etc.—, em sap molt greu no sentir a dir aquest mot, que ha estat substituït per expressions de caràcter més general com *endossar* o *endinyar*.

Enjoncar deriva de *jonc*, i també vol dir cobrir el terra de joncs, rams, fulles o flors.

Amb el mateix significat existeix **encolomar**, que deriva de *colom*. Segons el lingüista Joan Coromines, «es tracta d'una comparació amb el colom que s'esmuny o es fica en un dels petits forats del colomar»: 'Es va encolomar al saló del banquet', en el sentit d'entaforar o introduir (especialment allà on no toca); i d'aquí degué passar a 'fer passar una cosa, quan calia o se n'esperava una altra' (extret de Rodamots): 'Li va encolomar un bitllet fals', 'A la feina sempre m'encolomen les tasques que no volen fer els altres'.

CRIAR MALVES

(Dedicat a en Manel Comas)

Les malves són plantes de fulles dentades i, la majoria, amb flors d'un rosa intens. Se solen fer en indrets ruderals com voreres de camins, horts, llocs herbosos... i antigament era habitual trobar-ne en cementiris, per l'elevada presència al sòl de fosfat de calci, element que constitueix la major part de l'esquelet dels vertebrats.

D'aquí prové l'expressió **criar malves** (o **fer malves**) que s'aplica a una persona morta i enterrada: «És creença que damunt la terra en què hi ha enterrat un cadàver neix naturalment una alta i desenrotllada malva que pren gran ufana de l'adob que treu la terra per la descomposició del cos mort» (J. Amades, *Refranyer català comentat*).

Expressions sinònimes: menjar terra, ésser al sac, ésser al pot, ésser sota la llosa, podrir terra, donar menjar als cucs...

En un sentit similar, *criar malves* també s'aplica a una cosa oblidada, que pertany al passat: 'D'aquí a quatre dies aquest fet ja criarà malves i ningú no se'n recordarà'.

Per acabar, sapiguen que la malva és una espècie amb moltes propietats nutricionals, antiinflamatòries i antitussígenes, per la qual cosa tradicionalment ha estat molt emprada amb finalitats medicinals.

EXPRESSIONS DEL MÓN EMPRESARIAL

Si sou professionals que participeu en *brainstormings* i en *namings*, redacteu *newsletters* o dissenyeu tècniques de *merchandising* i voleu continuar-ho fent però en català, aquest article us interessa.

A partir d'ara podreu prendre part en **pluges d'idees** i en procediments de **creació de noms**, escriure la **revista d'empresa** o elaborar tècniques de **marxandatge**, respectivament.

R+D+I és la sigla de recerca, desenvolupament i innovació. No en digueu, doncs, I+D+i, del castellà *investigación, desarrollo e innovación*.

I dins l'àmbit de la publicitat i el comerç electrònic, un **bàner** (*banner* en anglès) és un espai publicitari en una web, el qual, quan s'hi fa clic, permet d'accedir al web de l'empresa anunciant.

Si aquest tastet us ha despertat la curiositat i voleu saber-ne més, us remeto a *50 termes del món de l'empresa. Català i empresa. Ja està al dia?* que es pot trobar per Internet.

Un apunt final: atès que les sigles no es dupliquen per indicar-ne el plural (excepte en casos consolidats com PPCC i CCOO), quan vulgueu abreujar el departament de recursos humans heu d'escriure **RH** (i no RRHH).

CANDELES I CANDELETES

Quan el fred de l'hivern és ben viu, és habitual veure candel·les penjant de teulades, fonts i salts d'aigua. Una **candela** és un caramell o penjoll de glaç, però també...

- Metxa de cotó envoltada de cera que fa una flama lluminosa quan s'encén.
- Moc que penja del nas.
- Rebrot del pi, de l'alzina, etc.
- Conjunt de flors que fan diversos arbres (candela del pollancre, de castanyer).
- Diversos tipus de bolets.

Esperar amb candeletes vol dir esperar algú o alguna cosa amb delit. Antigament es feia servir una candeleta per fixar la durada d'alguns afers: a les subhastes s'encenia una candeleta en començar i només es podien fer ofertes mentre cremava; en els judicis, l'acusat només es podia defensar mentre cremava una candela. Així, la candeleta va associada a la idea de l'ansietat per conèixer una cosa d'interès cabdal: «Esperem amb candeletes que aquesta pandèmia s'acabi!».

L'origen d'aquesta expressió pot fer referència al costum de repartir candeletes beneïdes a la mainada el dia de la Candelera, el 2 de febrer (*L'estenedor*, Servei Local de Català de Mollet).

Sapigueu també que **moltes candeletes fan un ciri pasqual**, és a dir, que de mica en mica s'omple la pica...

QUE ÉS FINA, LA MUSSOLINA!

(Dedicat a la Irene Pujadas)

Aquesta expressió es diu per ridiculitzar una persona que pretén ser molt distingida. Variant: més fina que la sedalina!

La mussolina és una roba blanca de seda, de fil molt fi i transparent, però també n'hi ha de cotó i de llana. Serveix per fer-ne peces de vestit interior, vels, bruses i vestits vaporosos...

Diverses ciutats europees i asiàtiques es disputen la paternitat de la mussolina, però el cert és que aquesta delicada tela va néixer a Mossul, a l'Iraq, d'on va prendre el nom. A la baixa edat mitjana, els mercaders venecians van guanyar molts diners amb la mussolina, un producte el nom del qual va passar al francès com a *mousseline*. Es diu que el dictador Benito Mussolini podria ser descendent de mercaders de mussolina (font: *L'Estenedor*, revista virtual del Servei Local de Català de Mollet del Vallès).

Altres significats del mot *mussolina*:

- Vidre molt fi, sovint decorat amb motius esmerilats.
- Salsa de gust delicat i textura molt suau. Per exemple, poden ser mussolines la salsa holandesa, el farciment d'unes mandonguilles de peix, una pasta de bescuit o un puré de patates.

MOTS QUE DESAPAREIXEN

(Dedicat a en Toni Casassas)

Fa uns dies em van regalar un llibre preciós que us recomano: *Castell de l'Areny. Memòries d'una comunitat rural*, d'en Toni Casassas Bover. Entre els continguts destaco un recull de mots d'aquesta zona del Berguedà que ja gairebé no s'utilitzen, elaborat per la M. Rosa Boatella.

Aquí en teniu una mostra que, malgrat que no consten al *Diccionari* de l'IEC, també diem —o dèiem— a Osona (i probablement en altres contrades):

- **Destirotar** (per destarotar): distreure, enredar la troca. No em *destirotis* que haig d'estudiar.
- **Enclofornat** (encofurnat): ficat dins un lloc fosc. Amb aquest sol, no *t'enclofornis* a casa.
- **Matxoc**: cabdell. Li ha caigut un bon *matxoc* de cabells.
- **Pròsia**: mala persona. Vigila amb aquesta *pròsia*, que t'ho xuclarà tot!
- **Xarbascat**: pluja forta, patac. El *xarbascat* d'ahir va inundar l'hort.
- **Xabacà**: escandalós, mal educat. Com que és tan *xabacà*, no el contracten enlloc.

Els heu fet servir alguna vegada?

BAGUETS I BAGUETES

(Dedicat a l'Àlicia Marco)

Ja fa temps que, a més dels pans tradicionals (barres llargues o xates, rodons de pagès, llonguets, panets de Viena...), a les fleques també en venen de més moderns, tant pel que fa a la composició com a la forma. Una de les varietats més populars és la **baguet** (en plural, baguets). Aquest mot prové del francès *baguette*, que al seu torn prové de l'italià *bachetta*, forma diminutiva de *bachio* (bastó), per la seva forma de barra llarga i estreta, d'entre 60 i 70 cm de longitud aproximadament.

En català també tenim un **baguet** (en plural, baguets): gema o cristall tallat en forma sensiblement rectangular.

I, encara més, **una bagueta** (en plural, baguetes): cordonet en forma de llaç, fet amb fil o roba, per assegurar obertures en les peces de vestir. Sinònim: anseta. És el que en castellà s'anomena *presilla*.

I VOSALTRES... ESCLOFOLLEU O ESCLOVELLEU

(Dedicat a la Teresa Jové)

Si dels embolcalls de la fruita seca, els cereals i els llegums en dieu **clofolles** (o esclofolles, esclofes o esclòfies), és probable que, en pelar-los, els esclofolleu. Però si els anomenau **clovelles** (o escloves), llavors els deveu esclovellar. Sinònim: escloscar.

Del mot *clofolla* deriven, per exemple:

- Clofoll: conjunt de clofolles utilitzades com a combustible o per a fins industrials. «He comprat una partida de clofoll».
- Clofollós: que té molta clofolla.
- Esclofollada: operació d'esclofollar.

I de clovella deriven clova o enclova i també clovellós (que té molta clovella).

El *Diccionari Alcover i Moll* inclou un altre significat per al mot *esclofollar*: xerrar; parlar d'una cosa, especialment d'allò que calia mantenir secret: «Tu ho vas esclofollar». I, amb aquest mateix sentit, també inclou l'expressió **esclofollar de vint-i-quatre**: enraonar massa.

US AGRADA PELLUCAR?

«La nina (...) després d'haver pellucat en el banc de musclos, joguineja per les ones tot esclofollant-los i menjant-se'ls.» (J. Ruyra).

Pellucar (o espellucar) vol dir prendre un menjar a miques, en petites quantitats. Hi ha qui pelluca mentre dina o sopa, pessigant petits mossos de diversos plats, i hi ha qui ho fa entre àpats, per matar la gana o fins i tot l'avorriment.

Sinònims: pellicar, espicossar, picar i també piscar: «Qui no s'arrisca no pisca» (per aconseguir alguna cal invertir-hi esforços).

Espellucar també vol dir collir alguns fruits d'un arbre, especialment, collir els raïms o altres fruits que han quedat en els ceps o arbres quan s'ha fet la collida general. I, en sentit figurat, indagar minuciosament: «Cal que li espelluquis la vida, perquè no sabem qui és».

De pellucar deriva **pellucalles**: deixes de menjar que es donen a pellucar al bestiar.

LES MONGETES, PREFERIBLEMENT, SEQUES O TENDRES!

(Dedicat a en Xevi Verdaguer)

La mongetera és una planta enfiladissa o en forma de mata baixa de la família de les lleguminoses, és a dir, que el seu fruit és un llegum (i no ‘una’ llegum): la mongeta.

Podem menjar **mongetes seques** —bullint el gra— amb cansalada i un raig d’oli, estofant-les amb xoriço o cloïsses, en un empedrat amb bacallà, en truita, saltades amb verdures... o **mongetes tendres** —amb la tavella, quan encara són verdes i pràcticament sense gra—, fetes també de diverses maneres: amb patata, saltades amb pernil, etc.

En alguns indrets les mongetes seques s’anomenen, simplement, **seques** (un plat de seques amb botifarra), **fesols** (no ‘fèsols’, per una possible barreja o confusió amb els pèsols) i fins i tot **monges**.

I les mongetes tendres s’anomenen **bajoques** o **bajoquetes** (i no ‘mongetes verdes’, expressió de clara influència del castellà ‘judías verdes’).

PARLEM D'INSECTES: ABELLA O VESPA?

L'**abella** és de color marró i daurat (no groc brillant), d'aparença una mica peluda, viu en eixams i produeix mel i cera. La **vespa**, en canvi, es caracteritza pel color groc amb faixes negres, una «cintura» (unió de l'abdomen i el tòrax) molt prima i un fibló de picada molt dolorosa que no comporta la mort de l'animal, com sí que passa en el cas de les abelles.

Per tant, l'abella Maia, l'ídol de la nostra infància, ens va enganyar: no era una abella, sinó una vespa! (Basat en *L'Estenedor*, Servei Local de Català de Mollet).

D'altra banda, una vespa també és una persona astuta o múrria, i una «mala vespa» és una dona de mal geni. I en el sector dels vehicles, és el nom comercial utilitzat freqüentment per referir-se a l'escúter.

ENROGALLAT

Quantes vegades —ja sigui per un refredat, per xerrar molta estona o per alguna altra raó— perdem la veu, totalment o parcialment! És a dir, que estem **enrogallats**.

Enrogallar —enronquir-se la veu— prové de rogall: inflamació de la laringe que fa fer una veu aspra i sorda. I de rogall també deriven *desenrogallar* (deixar d'estar enrogallat) i *enrogallament* (estat de qui està enrogallat).

Sinònims d'enrogallat: ronc, enronquit, rogallós, afònic, escanyat, no tenir veu i també la curiosa locució **haver vist el llop**: No puc telefonar; *fa dos dies que he vist el llop; no s'è sent gens quan parlo!* (Raspall & Martí, *Diccionari de locucions i frases fetes*).

MASTEGOT

Un mastegot és un cop donat a algú amb la mà. Amb aquest significat, aquest mot té molts sinònims: màstec, cop, bufetada, fava, plantofada, manotada, cleca, clatellada, clatellot, calbot, castanyot, castanya, hòstia, pinya, bufa, galtada, bolet, nata, galeta... N'hi ha per a tots els gustos!

Un mastegot es pot donar, clavar, etzibar, fotre, fúmer, ventar... i fins i tot flocar: «Li ha flocat un mastegot».

Al *Diccionari Alcover i Moll* trobareu també altres accepcions de mastegot:

- Tros de vianda o d'altra cosa mastegada (Camp de Tarragona)
- Mala resposta (Lluçanès)

I encara més: si busqueu aquest mot a Google veureu que MastegoT també és el nom d'un grup de rock de Tarragona. Amb aquest nom, crec que la seva música no deu ser precisament gaire relaxant...

CAFÈ... I PUNT!

(Dedicat a tots els amants del cafè)

Estic totalment d'acord amb l'article 'El cafè, sol?' d'Antoni Vilanova (*La Vanguardia*, 2014). Hi comenta el mal costum de molts cambrers d'afegir «sol?» quan demanem que ens portin «un cafè». I és que així és com l'hem demanat tota la vida els amants d'aquesta beguda feta per infusió de les llavors de cafè torrades i moltes.

Ja sabem que el cafè es pot prendre de moltes maneres i, precisament per això, si el volem acompanyat d'alguna cosa, ja ho demanem explícitament:

- un cafè amb llet
- un cafè amb gel
- un tallat (cafè amb una mica de llet)
- un cafè llarg (amb més proporció d'aigua que l'habitual)
- un cigaló (cafè amb licor). No ho digueu en castellà: *carajillo*
- un trifàsic (cafè amb licor i llet)
- un caputxino (cafè amb llet escumosa o nata batuda, sovint empolsat amb xocolata)
- etc.

Recordeu doncs que, en català, «un cafè» és un cafè i «un cafè sol» és... un castellanisme!

ORB

A l'obra *Cavalcades*, de M. Dolors Orriols, hi he llegit aquesta frase: «I heus ací que ara tornava a ésser **orb**, com abans de no tenir ulls...». Feia molt temps que no llegia aquest mot, que en aquest fragment vol dir cec, privat de la vista, i del qual deriva *orbetat* (ceguesa).

Però aquesta paraula també té altres significats ben diferents:

- Exorbitant, abundant. «Enguany hi ha hagut una collita orba de pomes.»
- Càries (malaltia dels cereals deguda a un fong). Sinònims: blat orb, carbó del blat.
- Nom popular amb què es coneixen les distorsions o taques que apareixen en fotografies i vídeos per la presència de pols, pol·len, pluja... rere la lent.
- En l'àmbit de la telemàtica, ORB és una sigla que correspon a la denominació anglesa *object request broker* (gestor de sol·licitud d'objectes).
- I a Santanyí (Mallorca), cabra o ovella que no duu llet a cap mamella.

Quin mot més productiu, oi?

PLOURE A BOTS I BARRALS

En molts indrets, el març va ser un mes especialment plujós. En alguns llocs hi va roinejar, però en d'altres hi va ploure a bots i barrals.

Els bots, fets de cuir de cabra, i els barrals, que poden ser de vidre, terrissa, fusta..., són dues menes de recipients per contenir vi, oli o altres líquids. Així, **ploure a bots i barrals** vol dir que l'aigua cau de manera impetuosa i violenta, com si l'aboquessin des del cel amb aquests atuells; fer un gran xàfec.

Variant: **ploure a semalades**; una semalada és el contingut d'una portadora, estri generalment de fusta i amb dues anses laterals usat per transportar la verema.

Altres sinònims: ploure a cànters (càntirs), ploure a poalades (els poals són galledes), caure aigua per l'amor de Déu...

FARMACIOLA

Ja fa temps que la majoria hem après a dir **farmaciola** en comptes de *botiquín*. Però, quan ens referim als productes que conté, encara fem servir diversos mots en castellà malgrat que ja tenen traducció al català. Per això...

- No digueu *ibuprofeno* ni *ibuprofè*, sinó **ibuprofèn**, nom d'un dels antiinflamatoris més consumits.
- La tela molt clara de fil o cotó amb els fils col·locats de manera força separada s'anomena **gasa** (amb s sonora), no *gassa* (amb s sorda).
- Si teniu una petita ferida, la podeu protegir amb una **tireta**, esparadrap proveït d'un petit apòsit; no en digueu *tirita*.
- Una **bena** és una tira de fil que serveix per embolicar un membre i per subjectar apòsits aplicats a una nafra o una contusió. En canvi, una vena (amb v) és un vas sanguini, un filó, el nervi d'una fulla, un sinònim de *inspiració* (vena poètica)...
- Si us heu de subjectar o protegir el canell, demaneu una **canellera** (no *muñequera*), i una turmellera (en comptes d'una *tobillera*) si us fa mal el turmell.
- I, en el pitjor dels casos, si us han operat, és probable que a l'hospital us injectin **sèrum** (no *shero*).

LLENÇAR LA TOVALLOLA

Avui, una altra expressió que prové de l'àmbit esportiu, concretament del pugilístic (pràctica de combatre a cops de puny): **llençar la tovallola**.

En un combat de boxa, significa abandonar, renunciar a la victòria. Quan l'entrenador observa que el seu boxejador està rebent massa i no es troba en condicions de continuar, llença una tovallola a l'aire procurant que caigui dintre del ring o quadrilàter. Aquest acte indica la rendició del seu combatent, per evitar que rebi lesions majors que puguin comportar-li danys irremeiables, i finalitza el combat.

A partir d'aquí, l'expressió s'ha fet servir per expressar, en general, que algú desisteix de fer una cosa, que deixa córrer un projecte...: «La malaltia l'ha afectada molt, per això ha llençat la tovallola i no ha aconseguit llicenciar-se».

Sinònims: plegar veles, estripar les cartes, deixar estar (alguna cosa), tirar el barret al foc...

PERDRE, O NO PERDRE, PISTONADA

«El català va perdre pistonada quan es va deixar de renegar amb ganes.» Aquesta magnífica frase de @MiquelAguirre1 em serveix per parlar de les expressions **perdre pistonada** (o pistonades) i **no perdre pistonada** (o pistonades).

Malgrat que no consta al DIEC, *pistonada* és d'ús força corrent en diverses contrades. Deriva de *pistó*: disc que s'ajusta a l'interior d'un cilindre, dins el qual pot moure's alternativament cap a un i altre extrem. A més, pot fer-ho molt ràpidament i de manera repetitiva.

Per similitud amb aquesta acció mecànica continuada, l'expressió **no perdre pistonada** vol dir aprofitar qualsevol avinentesa en la consecució d'alguna cosa: «En Nil no perd pistonada; aprofita qualsevol ocasió per esdevenir cap de l'oficina». Sinònim: ésser una aranya.

I **perdre pistonada** significa:

- Perdre força o energia, aflluïxar, desinflar-se: «L'últim any la recuperació econòmica ha perdut pistonada». Sin.: perdre bufera, anar fluix de bieles.
- Tornar-se despistat, perdre la memòria: «No recordo com es diu; ja dec perdre pistonada». Sin.: ja ho diré demà, ja ho diré cantant.

NO FEU EL PI

(Dedicat a en Nan Orriols)

Tal com diu Ramon Solsona (*A paraules em convides. Meravelles, curiositats i sorpreses del llenguatge*, 2005), encara que ‘fer el pi’ pot semblar una forma genuïna, és un castellanisme del tot innecessari. L’expressió pròpia del català per anomenar l’exercici gimnàstic que consisteix a posar el cos verticalment amb els peus cap amunt recolzant les mans a terra s’anomena **fer la figuereta**.

En el món casteller, ‘fer la figuereta’ vol dir, a l’hora de baixar, col·locar-se cap per avall un casteller, normalment la canalla, mantenint l’equilibri.

Sinònims: fer la vertical, capgirar-se, fer l’arbre de la cama, fer l’ullastre (un ullastre és una olivera silvestre) i fins i tot la bonica expressió ‘fer l’arbreforc’ (quan les cames es mantenen obertes).

BORDISENC

(Dedicat a en Jordi Remolins)

En un dels seus microrelats ('Història d'amor i odi dominical', laresistencia.cat), en Jordi Remolins escriu «Els diumenges s'havien convertit en una veritable obsessió per al malcarat i bordissenc oficinista bancari...».

L'adjectiu *bordissenc* se sol aplicar, sobretot, a plantes bordes o que no fan el fruit gaire bo («Aquests ametllers són bordissencs, no donen fruit») i a animals que no són de raça pura («Malgrat que sembla un llebrer*, aquest gos és bordissenc»).

En l'àmbit de la geologia, una pedra bordissenca (també anomenada *borda* o *maleïda*) és una pedra molt dura i, en general, de mal tallar. I, en sentit figurat, també s'aplica a una persona que qualifiquem d'impertinent, que es creu superior a les altres.

Sinònims: bordenc, bordís.

*Llebrer: en castellà, *galgo*.

ENTREGUARDAR

(Dedicat a en Toni Orriols)

En l'àmbit de la construcció, **entreguardar** vol dir mirar d'un sol ull allò que hom vol saber si és pla, si és a nivell, etc., segons la línia o el pla que passa per dos punts. Els fusters, observar amb l'entreguard o a cop d'ull si una peça de fusta té guerxesa (de *guerxo*: tort, balcat).

L'**entreguard** pot ser un joc de dos llistons —col·locats perpendicularment als extrems de la peça que s'examina—, un cartabó, un santanell, un salta-regle...

Així, amb la frase «I asseguts de cara a Sant Pol, que s'entreguarda per entre les branques dels alzinots amb l'estranya aparença d'un castell medieval...» (*Jardins de Sant Pol*, Pere Corominas) s'interpreta que la silueta del poble s'alinea amb les branques de les alzines per on es contempla.

MOTS RELACIONATS AMB L'ESPORT (II)

Avui, uns quants mots més relacionats amb diferents disciplines esportives:

- **Gardela.** Mot col·loquial no normatiu que, en futbol, és sinònim de xut molt fort. Sinònim: cacau.
- **Ganyips.** Ve del caló *halipí*, que significa gana, àpat. És una menjada lleugera (fruita seca, galetes...) que la gent s'enduu quan surt d'excursió: «Ens aturarem a fer un ganyip en aquell coll». [Caló: conjunt de parlars gitanos de la península Ibèrica.]
- **Portadorsals.** Banda de goma que se subjecta a la cintura per fixar-hi el dorsal, utilitzada en diverses modalitats de curses.
- **Sabatilla voladora.** Sabatilla molt lleugera, amb poca protecció per al peu i poc amortiment, pensada per afavorir la velocitat en cursa.

COMPOSAR O COMPONDRE?

Malgrat que ambdós verbs existeixen, moltes vegades sentim o llegim frases redactades amb el mot *composar* en comptes de *compondre*. Aquests són els seus significats:

Composar

- Imposar certa quantitat a pagar, generalment injusta o arbitrària.
- Actuar envers algú imposant-li la nostra voluntat.
- Jutjar, sentenciar com a àrbitre.

Exemple: «Li ha compostat una multa per despit».
Es un verb molt poc usat.

Compondre

- Crear un preparat, una obra artística... combinant elements diversos: «Abans, componia preparats farmacèutics» (i no *composava*).
- Formar o constituir un tot: «El jurat està compost per deu membres» (i no *composat*).
- Algú, arranjar-se amb gran habilitat l'aspecte físic: «Tot el dia es compon» (i no es *composa*).

Per tant, si *composeu* cançons en comptes de *compondre*-les, ningú no les podrà cantar!

GANYES, GANYOTS I GANYOTES

(Dedicat a l'Anna Piella)

Si busqueu **ganyot** al diccionari, veureu que té diversos significats:

- Peça d'una premsa.
- Gargamella, faringe; conducte de la respiració.
- **Ganyota**; gest grotesc de la cara. 'S'ha fet mal i ha fet una ganyota de dolor'. En castellà, *mueca*.

Ganyot deriva de **ganya**, principalment:

- Obertura dels òrgans de la respiració dels peixos als dos costats de la faringe. 'Agafa el peix per les ganyes'.
- Costat del cap d'un ocell on comença el coll.

Expressions derivades d'aquests mots, la majoria d'àmbit local:

- **Fer ganyes**: fer ganyotes.
- **Tenir mala ganya**: una persona o una cosa, fer mala cara.
- **Fer ganyots**: estrafer la veu, de nit, a la porta de les cases on hi ha noies casadores, per dir-los penjaments o qualsevol cosa sense ser coneguts.
- **Llepar-se els ganyots**: a Osona, especialment a pagès, era la manera habitual d'expressar que un plat era molt bo. Ho podem llegir a *Pa negre*, del rodenc Emili Teixidor: «Ja he matat un conill i després faré un arròs amb pèsols que t'hi lleparàs els ganyots...». Sinònims: llepar-se els dits, llepar-se els bigotis.

TENIR (O NO TENIR) VIRTUT

(Dedicat a l'Imma Molist i a la Mercè Pla)

Entre altres significats, **virtut** vol dir:

- Potència, eficàcia d'alguna cosa, capacitat per a produir un efecte determinat. 'La llimona té moltes virtuts medicinals'.
- Calor vital, força per a escalfar. 'El sol avui no té virtut' (es diu quan el sol és dèbil).
- Propietat, qualitat (encara que sigui defecte). 'En Jan té dues virtuts: ser molt voluntariós i ser massa xerraire'.

No tenir virtut s'aplica a una persona delicada de salut, i també a algú que no té força, vigor. En aquest darrer cas, és sinònim de no tenir empenta, buf, tremp (fermesa contreta pel caràcter, per la intel·ligència) o trempera (força i entusiasme).

Altres expressions amb aquest mot:

- Be està qui té salut, millor qui té virtut.
- Contra el vici de demanar, la virtut de no donar.
- Fer de la necessitat virtut (fer voluntàriament el que s'ha de fer obligatòriament).

FET I DEIXAT ESTAR

Aquesta expressió es fa servir per referir-se a una cosa feta de qualsevol manera, sense mirar-s'hi gaire i deixada a mig acabar; que mostra signes de deixadesa o abandó. 'Ja han acabat les obres? Mira com ha quedat l'habitació: sembla feta i deixada estar!'

Però **ser fet i deixat estar** (o semblar fet i deixat estar, o parit i deixat estar) també s'aplica a les persones; en concret, a qui és maldestre, desmanegat i, a voltes, maleducat. 'Amb aquest aspecte tan desarreglat i abandonat sembla fet i deixat estar.'

I, en alguns llocs de la Garrotxa, es diu de qui viu despreocupadament i sense prejudicis, i també de qui vesteix de manera extravagant.

Expressions sinònimes:

- Li falta una patata pel quilo.
- Fet amb el cul, amb els peus, com Déu vol.
- Alguna cosa, no tenir nas a la cara, no haver-hi per on agafar-la.

SADOLLAR

(Dedicat a en Florenci Crivillé)

El verb sadollar vol dir satisfer plenament un desig, ja sigui de menjar o de beure o de tipus espiritual: Hi haurà prou menjar per a sadollar tota la quitxalla?

Sinònims: assadollar, saciar, associar, atipar, satisfer, afartar...

Potser aquest mot (i els seus derivats) no és dels que es fan servir més, però sí que té tradició d'ús, sobretot en la variant central. Vegem-ne uns quants exemples:

- «...pel neguit de la carn **insadollable...**» (*Mirador. Setmanari de literatura, art i política, 1935*)
- «Et vares **sadollar** d'un dolç verí cercant la mort d'amor que mai no arriba...», fragment del poema *Et vares sadollar* de Quima Jaume (1967), musicat i cantat per Juanjo Bosk (2009)
- «Abeurador construït l'octubre de 1898 pel senyor Pere Tresserras (...) per poder **sadollar** els animals de tir durant el trajecte d'Olot a Sant Joan de les Abadesses» (2022)
- «Gerra per a **sadollar** la set» (extret del catàleg d'una famosa multinacional que ven mobles i altres objectes domèstics a preus reduïts, 2022)

Ja veieu que podeu fer servir aquests mots en àmbits molt diversos!

MOTS QUE MESUREN

(Dedicat a en Gabriel Salvans)

Fa uns dies, en Gabriel i uns amics van sentir **almosta** (variant: **mosta**) en una conversa amb gent del Berguedà i de seguida vaig recordar que el meu pare, d'Osona, també feia servir el mot del qual deriva: **embosta**.

Una embosta és el que cap en la conca de les dues mans juntes. Es fa servir per mesurar productes escampadissos com grans, llegums, fruites... (Per berenar, agafa una embosta de cireres) i també en sentit figurat: una embosta (o almosta) de generositat, de somnis o, fins i tot, «una embosta de mar entre turons» (J. Carner).

Altres exemples de mots que també signifiquen una mesura de capacitat:

- **Grapat**, porció d'alguna cosa que cap dins el puny o la mà closa (Tirar la llavor a grapats). Sinònims: grapada, sarpat.
- **Manat**, feix de tiges, de bastons... que es pot agafar i dur amb la mà (Un manat de pastanagues). Sinònims: manoll, maç.
- **Maniple**, quantitat d'una substància que cap a la mà (Un maniple de fulles seques equival a 30 o 40 grams).
- **Badia**, manoll de blat, de civada... (La garba es compon de moltes badies).

ARRACADA

Una **arracada** és un ornament que es porta a l'orella. Sembla que aquest mot prové de l'àrab hispà, concretament de *arra-qáda* (la dorment), ja que moltes d'aquestes joies eren molt voluminoses i filigranades —adornades amb filigranes: obres fetes de fils d'or, d'argent... entrelaçats i units per soldadures imperceptibles— i descansaven a les espatlles (I. Ferrando, 1995).

Però, entre altres significats, *arracada* també vol dir:

- Persona pesada, enfadosa, que hom no es pot treure de sobre. Persona poc recomanable.
- Penjoll de dues o més cireres.
- Flor de l'avellaner.
- Apèndix de pell que tenen a la part anterior del coll, formant parell amb un altre, les cabres, certes races de porc, etc.
- Placa de plàstic o metall posada a l'orella del bestiar per a identificar-lo. Sinònim: cròtal.

ESTALVIAR

Estalviar significa no consumir, no despendre o no emprar alguna cosa. En deriva el mot **estalvis**, que són els diners que estalviem, si podem. Però uns estalvis també poden ser un estri de metall, de fusta, de terrissa, de trenat de palla... sobre el qual es posen les cassoles, les safates, etc. que es treuen a taula, per evitar que embrutin o cremin les tovalles. En castellà, *salvamanteles*.

Continuant amb els estalvis, un **estalvi de pantalla** és una utilitat d'un ordinador que, un cop transcorregut un temps preestablert d'inactivitat de la màquina, enfosqueix la pantalla o hi projecta imatges animades per evitar que l'exposició d'una mateixa imatge durant llarga estona provoqui danys en el monitor. En castellà: *salvapantallas*.

I l'adjectiu **estalvi (estàlvia)** vol dir que ha escapat d'un perill, que no ha estat perjudicat: «Afortunadament, totes les persones que han patit el terratrèmol estan sanes i estàlvies».

TENIR MÉS GANA QUE LA VORA D'UN RIU

(Dedicat a en Quim Balada)

D'algú que menja molt, amb avidesa, sense mida, es diu que **té més gana (o que menja més) que la vora d'un riu**, per similitud amb un riu quan augmenta de cabal, en què l'aigua es 'menja' les vores, s'ho emporta tot, especialment a les corbes o revolts: «La Mia menja més que la vora d'un riu; surt més a compte fer-li un vestit que convidar-la a dinar!».

Sinònims: tenir més gana (o menjar més) que un avenc, que una tractorada; menjar com un llop, com un bou; menjar més que un mal lleig; tenir les dents esmolades; afartar-se com un lladre...

I, sobretot si la persona no ho aparenta físicament, **menjar més que una llima nova**. Una llima és una eina formada per una barra d'acer emmanegada, amb solcs o dents de vores tallants, que es fa servir per desbastar —treure les parts més bastes— o polir fusta.

FER EL PASSERELL

(Dedicat a en Nan Orriols)

Un *passerell* és un ocellet molt apreciat pel seu cant. En sentit figurat, també és un ‘aprenent’. Per això, l’expressió **fer el passerell** denota ingenuïtat, comportar-se com un inexpert deixant-se enganyar: «Si no fa el passerell i juga com sap, segur que guanya el partit». Sinònims: fer el préssec, el paperina; ésser un babau, un llonze, un colomí. En castellà: *hacer el primo*.

També es pot dir que algú **és un passerell**, perquè encara li queda molt per aprendre en un àmbit concret. No obstant això, el mot passerell també s’aplica a una persona viva, astuta o molt alegre.

Altres expressions que contenen aquest mot:

- Haver-hi passerells: haver-hi lladres.
- Cantar com un passerell: cantar molt i bé.
- Estar alegre com un passerell: estar molt alegre, ser trempat, eixerit.
- Tenir passerells al cap: tenir moltes il·lusions, poca reflexió.
- Omplir a algú el cap de passerells: fer-li concebre moltes il·lusions.

DESAVESAR

(Dedicat a l'Anna Piella)

A l'article 'Llibres sonors' (*Ara*, 2019), J. Llovet hi escriu: «(...) les noves tecnologies ens han desavesat a rebre qualsevol informació d'una manera lenta...». I quanta raó que té!

Com que prové del verb *avesar*, que vol dir acostumar, *desavesar* significa perdre (un mateix) l'hàbit, el costum o fer-lo perdre a algú:

- M'he desavesat de menjar fruita a la nit perquè no se'm posava bé.
- Finalment ha desavesat el nen de fer la pipa.

Variant: desvesar. Sinònims: desacostumar, deshabituar, fer perdre l'avés.

Per tant, ara ja sabeu que us podeu avesar a llegir, a menjar sa o a fer esport saludable, i desavesar de fumar, d'anar a dormir tard o, fins i tot, de les manies!

LLEVAR (CASTELLÀ) NO SEMPRE ÉS PORTAR

Moltes vegades, el verb castellà *llevar* es pot traduir al català amb el mot **portar**; per exemple:

- *Llevar los números, la casa*: portar els comptes, la casa.
- *Llevarla al colegio*: portar-la a l'escola.
- *No llevo dinero*: no porto diners.
- *Lleva bien los años*: porta bé els anys.
- *Llevar a cabo*: portar a cap (o a terme).

Però, en d'altres casos, cal fer servir altres verbs. Vegem-ne uns exemples:

- *Llevar adelante un negocio*: **tirar** endavant un negoci.
- *Hacerlo le llevó una hora*: fer allò li **ocupà** una hora.
- *Lleva una vida tranquila*: **té** una vida tranquil·la.

O aquests altres, que massa sovint es diuen malament:

- *Llevo aquí desde la una*: **soc** aquí des de la una (i no: porto aquí des de la una).
- *Llevo muchos años viniendo*: **fa** molts anys que vinc (i no: porto molts anys venint).

AIGUA VA, AIGUA VE

Tots sabem que l'aigua és un bé escàs imprescindible per a la vida; el que potser desconeixem és que n'hi ha de molts tipus. Vegem-ne uns quants:

- *Aigua viva o aigua morta*, segons si corre o està estancada.
- *Aigua amunt o aigua avall*, segons si es troba a la part de dalt o de baix d'una presa.
- *Aigua territorial o aigua internacional*, segons si està sotmesa o no a la sobirania d'un estat.
- *Aigua dura o aigua tova*, segons si és rica o pobra en calci, magnesi o altres metalls. L'aigua dura cou malament els aliments i dissol difícilment el sabó.

Algunes aigües ens perfumen, com *l'aigua d'olor o colònia*, i d'altres ens tonifiquen, com *l'aigua de roses* (infusió que conté essència de roses). També n'hi ha que ens curen, com *l'aigua oxigenada*, *l'aigua d'arròs* (remei casolà per a les diarrees), *l'aigua de cop* (conté àrnica i s'emprava en les contusions) o *l'aigua de borratja* (amb propietats sudoríferes i diürètiques).

I altres ens les bevem, com *l'aigua tònica*, *l'aiguamel* (primera beguda alcohòlica que es coneix) o *l'aigua de litines* (conté òxid de liti). La forma *litines* és l'adaptació de Lithinés, nom comercial del producte de farmàcia anomenat Lithinés del Dr. Gustin. Quins records!

CATXUMBO

Segur que més d'una vegada heu sentit a dir que una cosa és de **color de catxumbo**. Però, sabeu per què es diu? A quin color fa referència?

El catxumbo és la closca llenyosa i dura d'alguns fruits; matèria llenyosa i negrosa, procedent de certs arbres americans, de la qual feien grans de rosari, sivelles, bastons (un puny de bastó de catxumbo)... i també pipes de fumar.

A Costa Rica aquest material és molt comú i se l'anomena *cachimbo* —d'on deriva la paraula *cachumbo* per deformació fonètica—, motiu pel qual a les pipes, inicialment fetes amb aquesta fusta, també se les anomena *cachimbas*.

Encara que el catxumbo és molt fosc, quan —en sentit un xic còmic i irònic— diem que una cosa és de color de catxumbo volem dir que té un color indefinit, grisenc o simplement brut i que, a més, no ens agrada gaire. (Extret de *Per què diem... L'origen de 100 dites populars*, A. Vidal)

Sinònims: color de sal i vinagre, color de gos com fuig.

...EN NEGRE

Diverses expressions acaben amb el fragment 'en negre'. Per exemple:

- **Vinificació en negre.** La vinificació en negre o brisada és l'elaboració de vins negres. A diferència de la vinificació en blanc, es duu a terme a partir del most obtingut del raïm negre fermentat sencer, és a dir, amb les seves llavors i la seva pell, la qual condiciona el color del vi.
- **Fosa en negre.** En l'àmbit del cinema, manera d'acabar un pla fent desaparèixer progressivament la imatge fins al negre complet.
- **Catalunya (o qualsevol indret) en negre.** Fa referència a la descripció d'un lloc centrada en les històries de crims, violència i delinqüència que hi han tingut lloc.
- I, probablement, la més famosa: **treballar en negre**, és a dir, sense pagar impostos. Sembla que aquesta expressió ve del francès *travailler au noir*. A l'edat mitjana estava prohibit treballar sense llum natural, però alguns patrons feien treballar els obrers a la nit, amb espelmes, per veure-s'hi. Així, treballar en negre volia dir en la negror de la nit, i ara, com abans, significa treballar de manera clandestina o fora de la llei (*L'Estenedor*, Servei Local de Català de Mollet del Vallès).

CAN SEIXANTA

(Basat en un article de Roger Costa a la revista *Sàpiens*)

Can seixanta és un lloc on tothom fa el que vol, on hi ha un gran desordre, un gran desgavell: «Allò era can seixanta». Hi ha diverses teories que expliquen la possible procedència d'aquesta expressió, però totes coincideixen que prové del malnom d'una fàbrica de teixits de Barcelona, més famosa pel desordre que hi regnava que no pas pels productes que elaborava.

El folklorista Joan Amades en proposa tres:

- La fàbrica s'assentava damunt d'un antic hort de cebes, l'amo del qual en una ocasió va preferir que se li podrissin abans que vendre-les per menys de 'seixanta'.
- El sobrenom vindria de la suma dels números que ocupava aquesta fàbrica al carrer de la Riereta: el 18, el 20 i el 22.
- El tal *Seixanta* tenia molts fills, seixanta segons acostumava a dir de manera exagerada, i d'aquí provindria el nom.

El periodista Josep M. Huertas combrega amb la teoria del 18+20+22 i diu que el propietari dedicava més temps a organitzar festes que a la fàbrica, i que per això la tenia molt descuidada; tant, que va originar l'encunyació de l'expressió *semblar can Seixanta*.

Sinònims: can garlanda, can xauxa, can pixa i rellisca, can penja-i-despenja, el país de l'olla...

ESCARRÀS

El mot *escarràs* té diversos significats. Vegem-ne uns quants:

- Estellicó, estella petita.
- Gotim, porció d'un raïm.
- Penjoll de fruits (d'avellanes, cireres, olives...).
- Persona que fa molta feina, i la més feixuga, d'una casa, un ofici... Fer d'escarràs, fer servir d'escarràs algú.

Així, **ésser un escarràs de feina** vol dir ser molt treballador. Sinònims: ésser un esdernec de feina, un ase de feina; fer-se un panxó de treballar. Castellà: *ser un burro de carga, trabajar como un burro*.

D'escarràs deriva el verb *escarrassar-se*, molt habitual en frases com aquestes:

- No t'hi escarrassis tant, que tampoc no t'ho agrairan!
- Ja em puc escarrassar cridant: ningú no em fa cas.

MOIXETA

(Dedicat a en Lluís Badosa)

Teniu cap moixeta a casa? Heu observat mai una moixeta o una moixeta voltonera amb prismàtics? Heu visitat la Moixeta? Heu fet mai moixetes a algú? Segons de quin àmbit geogràfic sigueu, pot ser que hagueu respost afirmativament a una o diverses d'aquestes preguntes. Però, què és una moixeta?

Si busqueu aquest mot en diversos diccionaris, hi trobareu alguns d'aquests significats:

- moixeta: gata, gateta.
- moixeta: esparver (rapinyaire d'uns 28 cm de llargada).
- moixeta voltonera: aufrany (rapinyaire més gran, d'uns 66 cm de llargada).
- la Moixeta: nucli de població del municipi del Montmell, al Baix Penedès.

Però en cap no hi trobareu **fer moixetes**, expressió que era molt habitual en diverses contrades d'Osona sinònima de fer moixaines, carícies, manyagues, carantoines... I, per fer riure els més menuts de casa, se'ls solia cantar «moixeta, moixeta, moixeta... pica la maneta», tot acompanyant la cantarella amb unes carícies a la mà que sempre acabaven amb un cop als dits que l'infant procurava evitar...

EL PEBRE NO ÉS UNA ESPÈCIE

Tothom coneix el pebre (i no *la pebra*), condiment de gust picant obtingut del fruit del pebret. Tal com passa amb el safrà, la canyella, la mostassa..., es fa servir per donar més gust al menjar.

Aquestes substàncies vegetals picants o aromàtiques es coneixen amb el nom d'**espècies**, i poden provenir de diverses parts de la planta:

- de les fulles o les branques, com el llorer, l'anet (en castellà, *eneldo*) o l'alfabrega (*albahaca*)
- dels fruits o llavors, com el pebre o el fonoll
- de les flors, com el safrà (són els pistils de la flor del safrà)
- de l'escorça, com la canyella (escorça del canyeller)
- de les arrels o bulbs, com l'all o el gingebre

Però, llavors, per què diem que el pebre no és una **espècie**? Doncs, perquè és una **espècia**, acabat amb a! Una espècie, amb e final, és un grup d'individus que tenen atributs comuns i són designats pel mateix nom. Així, existeixen espècies animals, vegetals, fúngiques, bacterianes...

PACOTILLA

Quan parlem en català, atesa la pressió constant que pateix d'altres llengües, a vegades tenim una certa aversió a fer servir alguns mots perquè s'assemblen amb d'altres que coneixem com a forasters, especialment si són castellans. És el cas de paraules com *tresillo* (conjunt de sofà i dues butaques; joc de cartes en què participen tres jugadors), *terminar* (acabar) o *hecatombe* (gran mortaldat), que trobareu als diccionaris normatius.

Un altre exemple és la paraula *pacotilla* i algunes locucions que la contenen:

- **Pacotilla**, gèneres que els tripulants d'una nau poden embarcar pel seu compte i gratuïtament.
- **Fer la seva pacotilla**, fer el seu negoci particular, especialment traient profit d'un càrrec.

O una de les més conegudes, **de pacotilla**: de qualitat inferior, de poc valor. «En aquella botiga només venen productes de pacotilla.» Sinònims: de pega i mastega, de nyigui-nyogui, de fira, d'estar per casa.

GABRIEL SALVANS

POEMES

SEIXANTENS

Mentre rafi la font del vi
rajaran dolls de poesia,
que el goig de viure se'n refia
de l'un i de l'altra per fer camí.
Sigui a muntanya o bé a mar
ni el vers ni el vi ens engavanya
i d'anys i panys seran el far.

la Cambra-2022

IMPORTA

Què importa el lloc, ni el dia, ni l'hora,
ni si el mar mira, ni per la finestra
on mirar. Què importa quina llum
hagi despertat el poema, ni
si el gat mirava en començar
a despertar. Què importa si escric
a la llum del focus o a la llum
de l'alba o si encara no escric
i només faig que pensar, no importa.
Què importa què, ni qui pensi, faci,
o digui. Que no importa el lloc,
ni el dia, ni l'hora de quan comença
el poema, el què importa és
el què diu o no diu, si encén la llum daurada
quan el llegiràs, i el lloc i el dia,
l'hora en que el poema creix al poema.
Si estimes, importa tot a tota hora,
que hi ha tantes hores, dies i llocs
on no fer res, viure per caminar,
i el temps és breu i la vida avança.

la Cambra-2022

100 SONETS SOL SOLET

Ja és primavera al Puig dels Llops;
ha vingut a primera hora d'avui.
Assegut, quan s'han aturat els grops
de vent fort, ho he deixat escrit al full
d'avui, del llibre del cim, que el paisatge
fa goig de mirar per tots els costats,
frueix poesia, fins al bagatge
que porto hi ha poemes relligats
amb una paraula enamoradissa,
per deixar-los volar al vent, viatjant
per carenes, pels camins, estimant
aquest tros de paradís que, a sota
els meus peus, es plany i àngels esgota,
aigües avall de la font Tornadissa.

31 / Puigsacalm

Joanetes (la Garrotxa)

6.54 h.- Sant Filemó

CARTA

Espero, ni que sigui d'una carta.
Innocent de mi. Contestaré en nits
d'insomni i en llargs dies sense tu,
doncs si retrobar-te, en el pensament
i en la paraula, retorna seguit
d'un bri d'alè dels teus llavis, seré
teu en amagatalls on ningú, sap
hi hagi caus on plorarem d'amor
ni els petons que somico a l'armari.

Tant com dolç és l'alè
amarg és el silenci
eixut en tancar els llavis.

la Cambra-2022

NOU POEMES PER UNA ORACIÓ_7

*Si et sents quan estàs sol,
no estàs ben acompanyat.
Jean-Paul Sartre*

Va ser amb ell, sí, amb qui vaig pujar al Taga
per primer cop, era un maig que recordo
en un caminar clar de lluna plena,
per Pardines i la collada Verda
fins al cim a la sortida de sol.

En Parés, un home fet a muntanya,
i jo, un marrec de calça curta, ros,
ulls blaus, grossos i oberts a mirar món.
De Noucreus al Matagalls i dels Munts
a Susqueda, Cabrerès, Guillerries,
Milany..., encara hi rondo en camins,
i canto cançons, i bec a fonts i
travesso rius, fondals i torrenteres,
i pujo a cims a trenc d'alba, i paro
embadocat en una posta de sol, i,
el recordo, enyorat. Si algú em demana com era,
li dic: Era un home que feia claror.

SUARA

a la Aina Roca

Suara em mirava com queia la llum
entre el Pedraforca i jo. Imatge
que no es cansa de tornar i tornar
i captar en un clic efímer el temps just
a la fotografia.

L'efímer temps en què puc i no puc
tornar a veure en la llum, noves llums
que tornen la imatge quan la fosc
ho envaeix tot, i en tot és tot i res.

Tornaré a cantar i mirar el Pedraforca
i la imatge serà el tot i cançó...

Toda una vida..., la vida llisca
dins el vent efímer que tot s'ho emporta.

Trobaré rastres en camins, al Parnàs,
en esquinços en un full de paper.

Parets, 2021

DOS I VINT-I-DOS

Al caire de les escorrialles dels dies,
a l'any que se'n va obro la finestra.
Que s'airegin records que voltegen endins
i enfora, i tanco, deixo marxar.
Ni a l'ampit i quedi cap mal aire.
A l'alba passaré la mà per l'entelat
dels vidres, i diré: Hola o adeu.
Quan sigui demà pensaré en l'aurora,
pensaré en tu, i potser nevarà.
Sota la neu es garbella la vida
i la vida dol quan grinyolen al vol tantes hores.

Al bell mig dels somnis escriuré versos,
versos de nit, si algú vol dictar,
per no ser mai de l'oblit companyia
ni de l'estupidesa manllevar
i per si cal comunir maltempsades.

la Cambra-2022

EL PI DE LA CARENA

El pi d'en Torrents em diu en Rabi

A poc a poc desarreles la imatge
que has aixecat lenta vora el camí,
quan el camí tomba i revolta
la carena i planejant, rere teu,
trecant cap a Sant Martí Xic,
el paisatge mostra la Plana
amb el rerefons del Montseny,
muntanya d'ametistes.
Has perdut l'escorça i la reïna,
l'ombra, i la verdor de les agulles
se l'ha endut el vent, se't corsequen
les branques, el tronc s'emblanqueix,
i el goig de veure't
quedarà com un bell record latent
a la memòria, quan ja no emmarquis
res més que el teu perfil perdut,
i aquell esvelt reflex sigui només
al groc de la fotografia.

TantaSet-2021

HO HE...OH! EH

Escriure
amb vers, el viure, avui
he decidit.

Els pensaments van i venen
sovint tant ho fan;
a més, o bé no tornen o no se'n van,
a voltes fan neguit, si es queden.
Per això, quan m'ho he dit
-ha sigut al llevar-me del llit-
decideixo,
ho he fet, no fos cas que se n'anés
el pensament, el perdés
i amén.

Escriuré!
Per què? No ho sé, i què?
Ho decidiré.

L'estiu és viu-2003

UN ALTRE

Paraules
relligades amb sonets
i camins d'alba

m'enduc aquest juny a imprimir.
Versos que han estat
inspirats a cent sortides de sol
escollides arreu d'un país
que tot sovint plora.
-Els temps continguts de serenor.-
Ja és hora
d'alliberar viaranys i glòria
i venerar de nou
els mots de terra.

Vindran vents
amb sol llevant, per endur-se'n
aquesta pols tan bruta.

Olors-2013

FOC

Segueixo
mirant al Pedraforca quan
es pon el sol.

Any rere any m'envaeix la màgia
del foc, colors, llums
fugisseres en nits curtes d'estiu
entre el joc efímer de voler ser
i saber-me tan poc alhora.
-Un puntet tan sols de no-res-
d'estrella,
pols, paraula i desig en un vers
esquinçat a l'aire fresc
del captard.

I segueixo creient en la paraula
escrita quan et burxa el foc
fugisser, d'un vers.

La Cambra-2021

BALL

a en Nan Orriols

Encant
dels dies que se'n van, i
com si res

es fonen al calendari
els números blaus
i els vermells. Cremen tots a la foguera
del temps, que somrient balla
amb les espurnes del foc.
-Cremant el corc de mobles vells-
s'enlairen
amb els records i les il·lusions
noves, cap a l'infinit
univers,

construint poemes nous al nou dia,
mentre comptem els estels
il·luminant zels de nit.

La Cambra-2022

MIRACLE

Qui sap si el camí serà llarg,
i el miracle un espill trencat
en una carta amb segell
de tornada. S'ha d'escollir sempre,
també el que mai no sabrem. Sí
o no, era el cor qui parlava?
I enganyar el cor és mal d'amor,
i a l'ombra el sol s'apaga
si no agafes el vent de la mà
o els petons penjats a l'armari.

La Cambra, 2021

XIC

Per al net de la Montse i l'Eduard

Escric per tu Martí, xic,
en la sequera i la calor d'aquest agost
i en l'alegria gran de veure't el primer son.

Pensant en tots i tants camins
que hauràs de descobrir tot sol.
A Sant Martí Xic, quantes vegades
hem compartit temps i paraules
amb la llengua dels teus avis,
de qui aprendràs, poc a poc,
i que et farà copsar una manera
singular de veure i viure la vida.

Escric pensant en tu Martí,
que un dia em llegiràs sabent
que la vida és molt més que poesia,
però quant meravellosa n'és
si la vius en l'amistat i en l'amor.
En tindràs molt, si en dones un xic.

La Cambra, 2022

ENCENALLS

Ni sants ni bons
ni nans ni gegants,
és com una capsa de trons
la vida.

Riallera com els petards
d'una nit curta de Sant Joan
perfumada amb botges d'espernallac,
se'n va.

La Cambra-2022

EL PONT

Cosir la vida amb fils de llibertat,
que per travessar el mar no canviem
d'ànima, diu Horaci, ni de cel.
La lluna ens daura camins de llum
a les nits fosques, quan calen teixir
ponts que travessin d'un camí a un altre,
també amb els colors del record i la tristesa
centrem el focus a la llum daurada.

La Cambra - 2022

DIJOURS

Ahir ja queda enrere,
no puc fer-hi res, per més
que aturi el temps d'avui
i faci creus al calendari,
recordo vagament del dia d'ahir
poc de tot el que hi va passar.
Només que era dijous,
el darrer de juliol,
i al plat hi havia arròs
i vaig fer l'ullet a una minyona.

La Cambra-2022

SET POEMES ENTRE QUATRE PARETS

I

Hem compartit un temps meravellós,
intensament viscut, difícil.

Recordo, ara que els déus reclamen
la mirada clara dels ulls
que m'han donat tanta tendresa,
veure'ls a les rodes d'un camió
i començar a fer camí junts.

Ara que arribem a la fi
d'un curt trajecte, reconec
quan d'important és, el camí
fet entre sendera i sendera.

Hem après a fer, entremig
de les dificultats, promeses,
i del silenci somriures,
també a posar el meu i el teu nom,
Tana, damunt de cada cosa,
errant sense demanar res,
ni a aquesta lluna de febrer
tossuda a voler companyia.

Plaquet a la Tana_2017

SET POEMES ENTRE QUATRE PARETS

II

Només un sol pèl blanc mig amagat
al coll, lluu entremig de tots.
Negra, cua trencada, trista,
solitària i esquerpa,
ha fet del silenci paraula,
i del miolar companyia.
Sense parlar d'independència
prou l'ha sabuda defensar
amb ungles, dents i lleponia,
en tinc prou testimoni, marques
i senyals impreses a pell
i roba. Batalles prescrites
a versos de mal escandir.
Remugo amb recança els dies
que han de venir, perquè no
trobo el moment de separar-nos
d'aquest camí que hem traçat junts,
per culpa d'un mal lleig de dir.
No goso mirar quan la mort ja és aquí.

Plaquet a la Tana_2017

SET POEMES ENTRE QUATRE PARETS

III

El cel és net, llustreja, el perfil
negre dels teulats emmarca la lluna
dels gats de febrer. Et passo la mà
entre les orelles, remugues mentre
demanes més carícies. La vida,
la màgia d'una vareta màgica
de servera voldria ara mateix
a la mà, per invocar als esperits
la saba de la vida. Protegir-te.
Et toco i no sé què et passa pel cap.
El vent arrossega el fum, les espurnes
calentes s'enlairen, foguegen vives,
murmuregen mantres enllà dels dies
quan, com Petrarca, els teus ulls van fer
trontollar, obrir les meves ferides.
Com ell, també recordo el dia, l'hora,
com no, el lloc on va començar la història
que ha dut màgia i color a la vida,
poesia que recomença a cada octubre.

Plaquet a la Tana_2017

SET POEMES ENTRE QUATRE PARETS

IV

Ara que encara et veig córrer i saltar,
se'm fa difícil assumir el dia
en què el teu nom serà només pregunta
i resposta entre rajols i graons.
L'èfimer de la vida es fa present
en la mort, per això escric amb tu,
i començo a enyorar-te alhora.
Hem esmorzat junts com tants dies fem,
demanes la meva atenció,
m'encares la mirada, penetrant,
misteriosa; quants cops em pregunto
què pregunten aquests ulls quan sospiro.
Avui, demà, pel març, l'abril, seràs
tu, seré jo, serà la mort, serà...
Viurem mentrestant el viure que ens toca
viure. Fixo ara mateix el perfil
del teu cos a contrallum de les cortines
i deixo negar els ulls que t'evocaran
quan només ens trobem en el record.

Plaquet a la Tana_2017

SET POEMES ENTRE QUATRE PARETS

V

Són saborosos els dies d'hivern,
un banc al sol a recer del vent, i
un llibre, tu, conversa, un desig
a l'ànima, l'ocell piula..., silenci,
pres de l'aire un pensament s'envola
mentre el gat, com un cabdell, dorm el somni.
Escriu de matinada per no perdre
el fil, torno al maig, a tu, a Lisboa,
a París... Avui faria anys en Lluís.
Quatre graons li van segar la vida.
En canvi tu vas sobreviure del mal
que ara et torna, agressiu i punyent.
El temps irreverent lliga les coses
de maneres inversemblants, obtuses.
Sí, parlo amb tu, Tana, amb mi també,
necessito parlar quan ningú escolta,
cridar, si cal, quan la lluna fa ombra
i la nit desperta miols als gats,
quan he d'endreçar-me en cada paraula.

Plaquet a la Tana_2017

SET POEMES ENTRE QUATRE PARETS

VI

Ens hem acomiadat amb paraules,
miols i llàgrimes. Enmig d'eixides,
arbres i terrats mantindré la imatge
viva d'aquests records construïts entre
mirada i mirada al llarg dels anys.
No ho separarà la mort que he gravat
als ulls per no oblidar aquest dia
gris, que acompanya el dol despert a l'ànima.
La lluna ha brillat plena al cel de la nit,
aquest onze de febrer, un xic trista
també, d'haver sabut viva, la gata
negra del poeta, només als versos.
Els ulls se'm neguen i el paper humiteja
els contorns d'aquest poema que escric,
per a tu Tana. Companyia de tants fulls
de nit, companya fidel dia a dia.
Debatre als versos tot el que va entrar
per deixar sortir de la seva boca
l'esperit que encalmai la teva aroma.

Plaquet a la Tana_2017

SET POEMES ENTRE QUATRE PARETS

VII

Traço amb raigs de lluna el darrer dels
set poemes entre quatre parets.
Lenta hi passejarà l'ombra dolça
de la gata negra enlairada al cel
dels poetes. S'escola a poc a poc
el tretze de febrer al calendari,
oneja el poema al cim dels teulats,
passejo tristesa, en cada bassal
despullo pensaments i mots, al llapis
que furga records als versos escrits
i en remou de nous dessota els estels
d'aquesta nit amb murmuri de lluna,
per encalmar l'oneig de l'esperit.
És massa lleuger el riu de la vida.
Evocaré en els anys, com a Laura,
el teu nom Tana, amb tu vull mirar
al més profund racó de l'univers,
i escoltar, i dir, i cantar, sentir...
l'emoció dolça que del cel vinga.

Plaquet a la Tana_2017

PUIGSACALM

Assolit el dia dels cinquanta anys de la Mireia.

Un dia arribes al cim dels anys
havent travessat fondals, torrenteres,
prats, comes, colls, carenes i creus de camí,
boscós, llacs, cingles i glaceres...

Tot plegat, per adonar-te que no saps com,
ets on ets, s'han esbarriat les fites
al corriol de tornada i cal abraonar-se
a les pedres de tartera.

El camí
comença sempre on fas la primera passa,
el paisatge que miris t'espera a la cantonada,
que mai s'atura el rellotge encara que aturis el pas.

Desitjar el cim és alenar la vida.

La Cambra_2022

RETRAT

a la llum del cementiri

T'he dut flors i he enyorat el teu nom,
he recordat altres llocs i altres dies
en aquest espai de silenci i tendresa
on la terra t'acull sota el blau cel
infinit, on la soledat respira.

T'he dut flors i he parlat amb un somriure
a flor de llavi, al vent solitari
que m'escolta i s'endú, qui sap on,
les paraules que penso i que dic,
i aquelles pausades en el no dir.

T'he dut flors i tot plegat per servir,
íntims, vius records que cuegen sovint
en el lllindar dels dies, a l'ombra de les nits,
en el miol dels gats i en el poema,
gerro de flors guardià de perfums.

Retrat teu d'olors i colors, M. Carme.

La Cambra, 2022

NADAL, NADAL!

Al pessebre de Sant Martí Xic_2022

Torna Nadal, i torna molt més fred
a les butxaques dels pobres. El prec
de molts no aplaca gens l'avarícia
d'uns pocs, ni la vergonya de veure
com cauen els míssils al cel del pessebre,
com esgotem recursos al planeta,
com s'escanya la llum de les paraules,
tot i saber que res durem a la butxaca
quan sigui l'hora d'aturar-nos davant l'univers.

No cal allargar de mots el poema
per implorar desigs i esperances...

Torna Nadal, i som al lloc de sempre,
amb les mateixes preguntes, pors, dubtes...

Amb quins ulls mirem quan mirem?
Fins on pot arribar la nostra niciesa...

Nadal, Nadal!

La Cambra, 2022

NOTA FINAL

La nota final ja fa temps que està escrita, però tampoc cal que acabem el llibre d'una manera amarga. Podríem fer un final surrealista, i així podríem veure guàrdies civils vestits de guàrdies suïssos del Vaticà, o jutges vestits de presos.

Tampoc costa d'entendre res que no puguem entendre, perquè, de fet, per molt que parlin des dels temples dels déus o des dels parlaments, s'entén tot el que volen dir. Encara que tot sigui res.

Per acabar, cal explicar que escriure curiositats lingüístiques és una veritable curiositat, i escriure serpents, un absurd; però si els mossos d'esquadra van vestits d'infermeres i els bombers canten a l'Orfeó Català, ens hem de preguntar qui som. I si miréssim l'univers? En aquest tercer recull també tenim un esquelet que escriu poesia.